

"Monipuolisuus on valttia"

Rytmimusiikin kentän muutos ja osaamistarpeet

SIBELIUS-AKATEMIA

SIBELIUS-AKATEMIA

Hannu Tolvanen & Mirka Pesonen

”Monipuolisuus on valttia”. Rytmimusiikkikentän muutos ja osaamistarpeet
Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, osaraportti 8
Sibelius-Akatemian selvityksiä ja raportteja 7/2010

Sibelius-Akatemia

Helsinki 2010

ISBN 978-952-5531-91-6 (PDF)

ISSN 1798-5455

Tämä tutkimus on toteutettu osana Sibelius-Akatemian koordinoimaa, opetushallituksen hallinnoimaa ja Euroopan Sosiaalirahaston ja Metropolia ammattikorkeakoulun osarahoittamaa Toive-hanketta. Hanke on toteutettu yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cuporen ja Suomen Konservatorioliitto ry:n kanssa.

Kansi: Kimmo Pohjonen ja Sami Kuoppamäki K Cube -yhtyeen keikalla Tavastia-klubilla Helsingissä lokakuussa 2010. Kuva: Hannu Tolvanen.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Vipuvoimaa
EU:lta
2007–2013

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Metropolia

cupore

Suomen konservatorioliitto
Finlands konservatorieförbund
The Conservatoire Association of Finland

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
1.1	Rytmimusiikki – kevyt musiikki – viihdemusiikki – mikä musiikki?.....	6
1.2	Visio – haavekuva tulevaisuudesta.....	7
1.3	Rytmimusiikin koulutuksen historiasta	8
2	RYTMIMUSIIKIN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TÄMÄNHETKINEN TILANNE.....	9
2.1	Konservatoriot ja muu toisen asteen ammatillinen koulutus.....	9
2.2	Ammattikorkeakoulut.....	10
2.3	Yliopistot.....	11
2.4	Koulutuksen määrä - koulutusmäärien muutos.....	13
3	SELVITYKSEN TOTEUTUS JA AINEISTO	15
3.1	Rytmimusiikkikentän vastaajat	15
3.2	Kokoonpanot ja musiikkityylit	17
3.3	Koulutus	18
3.4	Koulutuspaikka.....	19
3.5	Tutkinnot.....	20
4	OSAAMINEN JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT RYTMIMUSIIKIN KENTÄLLÄ	22
4.1	Tyytyväisyys osaamiseen	22
4.2	Muusikontyön tulevaisuudesta	25
4.3	Muu osaaminen	28
4.4	Taiteen asema tulevaisuudessa	29
4.5	Kulttuurin tulevaisuus	31

TAULUKOT JA KUVIOT

Taulukot

<i>Taulukko 1. Opetussuunnitelman rakenne toiseen asteen oppilaitoksissa</i>	<i>10</i>
<i>Taulukko 2. Opetussuunnitelman pää rakenne Metropolia-ammattikorkeakoulun pop/jazz-muusikon suuntautumisvaihtoehdossa.</i>	<i>11</i>
<i>Taulukko 3. Sibelius-Akatemian jazz-musiikin koulutusohjelman rakenne</i>	<i>12</i>
<i>Taulukko 4. Sibelius-Akatemian kansanmusiikin koulutusohjelman rakenne</i>	<i>12</i>
<i>Taulukko 5. Tampereen yliopiston ja Sibelius-Akatemian yhteinen populaari- ja kansanmusiikin maisteriohjelman rakenne</i>	<i>13</i>
<i>Taulukko 6. Vastaajien opinnot ja tutkinnot eri oppilaitosasteilla</i>	<i>21</i>

Kuviot

<i>Kuvio 1. Vastanneiden sukupuolijakauma.....</i>	<i>15</i>
<i>Kuvio 2. Vastanneiden ikäjakauma</i>	<i>16</i>
<i>Kuvio 3. Vastanneiden musiikillisen uran pituus.</i>	<i>16</i>
<i>Kuvio 4. Kokoonpanojen määrä</i>	<i>17</i>
<i>Kuvio 5. Vastanneiden esittämät musiikkityylit.</i>	<i>18</i>
<i>Kuvio 6. Tyytyväisyys saatuun musiikilliseen koulutukseen.....</i>	<i>19</i>
<i>Kuvio 7. Koulutuspaikkojen jakautuminen.</i>	<i>19</i>
<i>Kuvio 8. Tutkinnot eri koulutuspaikoissa.</i>	<i>20</i>
<i>Kuvio 9. Korkein koulutuspaikka.</i>	<i>21</i>
<i>Kuvio 10. Tyytyväisyys työelämän eri osa-alueisiin.</i>	<i>22</i>
<i>Kuvio 11. Tyytyväisyys omaan taiteelliseen osaamiseen</i>	<i>23</i>
<i>Kuvio 12. Tyytyväisyys nuuhun omaan osaamiseen (yrittäjyys, markkinointi, sopimuskäytännöt ym.).....</i>	<i>23</i>
<i>Kuvio 13. Arviot muusikkouden eri puolien muutoksista tulevaisuudessa.</i>	<i>26</i>
<i>Kuvio 14. Arviot muiden osaamisalueiden tarpeista tulevaisuudessa.</i>	<i>28</i>
<i>Kuvio 15. Arviot muusikon ammatin eri alueiden muutoksista.....</i>	<i>30</i>
<i>Kuvio 16. Arviot muusikon ammatin eri puolista mahdollisuus vai uhka –näkökulmasta.....</i>	<i>31</i>
<i>Kuvio 17. Musiikin ulkopuolisten asioiden muutokset tulevaisuudessa.</i>	<i>33</i>
<i>Kuvio 18. Musiikin ulkopuolisten asioiden muutokset mahdollisuus vai uhka –näkökulmasta.....</i>	<i>34</i>

1 JOHDANTO

”Monipuolisuus on valttia” Rytmimusiikkikentän muutos ja osaamistarpeet on selvitys rytmimusiikin alalla toimivien muusikoiden koulutuksesta, koulutustarpeista ja näkökulmista rytmimusiikin kentän osaamistarpeisiin tulevaisuudessa. Selvitys on osa Toive-hanketta, jossa tutkitaan koko musiikin alan toimintaympäristöjen ja osaamistarpeiden muutoksia (ks. www.siba.fi/toive).

Monipuolisen osaamisen kysymys on noussut yhä enemmän esiin viime vuosien keskusteluissa ammattikuvien muutoksesta. On puhuttu vanhasta ja uudesta työnjaosta. Uudessa työssä etsitään ennen kaikkea monen alan, monen asian osaajia, jotka osaavat lähes kaikkea ja ovat myös joustavia töidensä suhteen. (Holvas & Vähämäki 2005, 125–130) Tämä sama asia nousi melko keskeiseksi teemaksi rytmimuusikoiden kyselyssä keväällä 2010: monen vastanneen mielestä tulevaisuuden muusikkona pärjää monipuolinen osaaja.

Toive-hankkeessa selvitetään musiikkialan toimintaympäristöjen muutoksia ja näistä johtuvia tulevaisuuden osaamistarpeita. Sen tarkoituksena on välittää tietoa ammattikuvien muutoksista koulutuksen rahoittajille, järjestäjille, toimintaa sääteleville tahoille ja koko koulutuksen kansalliselle ennakointitoimialalle. Selvityksen kohteina ovat orkesterien ja seurakuntien musiikkitoiminta, koulujen ja musiikkioppilaitosten musiikinopetus sekä kevyen musiikin sektori niiden itsensä näkökulmasta ja tulevaisuudenkuvasta käsin. Selvityksen avulla musiikin ammatillisin koulutuksen järjestäjät voivat kehittää koulutuksensa rakenteita ja sisältöä. Alalle hakeutuvat ja siellä opiskelevat saavat selvityksistä tietoa työelämän vaatimuksista ja rakennusaineita omalle ammatilliselle suuntautumiselleen.

Tämä raportti on sarjan kahdeksas osaraportti, jonka tiedot pohjautuvat keväällä 2010 muusikoille tehtyyn Internet-kyselyyn. Kysely toteutettiin Webropol-ohjelmistolla ja se tehtiin yhteistyössä Valtakunnallisen klubi- ja aluekiertuehanke VAKAn kanssa. Kyselyn sähköpostilinkki lähetettiin kaikille Suomen Muusikoiden liiton jäsenille, joiden sähköpostiosoite oli tiedossa. Lisäksi linkki julkaistiin Muusikkojen liiton verkkosivuilla ja sitä mainostettiin Muusikko-lehdessä helmikuussa 2010. Kysymyksiä mietittiin VAKAn tutkijaryhmän kanssa, jota koordinoi projektisuunnittelija Annamajja Saarela. Toive-hankkeen puolella kysymyksistä keskusteltiin tutkimusryhmän piirissä, johon kuuluivat projektipäällikkö Ulla Pohjannoro, projekti-koordinaattori Mirka Pesonen, tutkija Hannu Tolvanen (Sibelius-Akatemia), tutkija Katri Halonen (Metropolia), ja tutkimusjohtaja Ritva Mitchell (Cupore).

Kyselyn muusikoiden työllistymistä, esiintymismahdollisuuksia ja tulonmuodostusta selvittänyt osa on ilmestynyt VAKA-hankkeen julkaisussa ”Tutkimusraportti 3.6.2010”.
(ks. <http://www.vaka-hanke.fi/ajankohtaista/vaka-selvitti-livemusiikkikentan-tunnuslukuja/>)

Yhteistyökumppaneina Sibelius-Akatemian hallinnoimassa ESR-rahoitteisessa Toive-hankkeessa ovat Metropolia Ammattikorkeakoulu, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore ja Suomen konservatorioliitto ry. Rahoittajaa edustaa hankkeessa Opetushallitus.

Vertailukohtia rytmimuusikoiden ajatuksille löytyy klassisen musiikin orkestereiden toimintaympäristöistä ja muusikkojen osaamisen tulevaisuudennäkymistä tehdystä selvityksestä, joka on Toive-hankkeen osaraportti 4: Orkesterimuusikot ja orkestereiden toimintaympäristöt 2008 (Pohjannoro & Pesonen 2009). Tosin kyseinen raportti selvittää työnantajien käsityksiä musiikon tulevaisuudesta. Tämä nyt luettavissa oleva tutkimusraportti kuvailee muusikoiden omia ajatuksia.

1.1 Rytmimusiikki – kevyt musiikki – viihdemusiikki – mikä musiikki?

Musiikki on jakautunut moniin erilaisiin tyylihin ja suuntauksiin. Viime vuosikymmeninä on käytetty monenlaisia jakoja: on puhuttu kevyestä ja vakavasta musiikista, klassisesta musiikista, taidemusiikista, populaarimusiikista jne. Varsinkin ei-klassisen musiikin piirissä tyylinimitysten generointi on ollut vilkasta. Tietenkin keskieuropalaisesta perinteestä lähtevän klassisen musiikin historia sisältää sekin lukuisia tyylejä ja niiden nimityksiä, mutta populaarimusiikin tyylinimitysviidakko on aivan oma lukunsa.

Oli tyylien nimitys mikä tahansa, se aiheuttaa vilkasta keskustelua. Jos puhutaan pääosin kuolonvaraisesti opituista perinteistä ja tyyleistä, on ylesterminä ollut käytössä kansanmusiikin ohella niin kevyt musiikki, viihde- kuin populaarimusiikkikin. Kaikilla on omat painolastinsa: ”kevyt” ei ole millään lailla kevyttä luonteeltaan, viihdettä on monenlaista klassisesta heavyyn, kaikki ei ole populaaria – suosittua. Niinpä arvoista vapaampana terminä on alettu käyttää ”rytmimusiikkia” – vaikka klassisen musiikin kentältä onkin usein muistutettu, että sielläkin löytyy rytmiä.

Rytmimusiikki-termillä on jo pitkät perinteet suomalaisessa kulttuurissa. Suomalaisessa musiikkikirjallisuudessa kerrottiin jo 1940-luvulla ”rytmin voittokulusta” (Häme 1949). Erkki Melakoski toimitti 1970 kokonaisen teoksen nimeltään ”Rytmimusiikki”. Näissä teksteissä termi viittasi enemmänkin jazzmusiikin eri lajeihin ja niistä nousevaan estetiikkaan. Pohjoismaissa termiä käytetään yleisesti, kun tarkoitetaan erityisesti niitä populaarimusiikin muotoja, jotka ovat kehittyneet yhdysvaltalaisen kulttuurin vaikutuksessa, alueella, jossa afrikkalaiset ja eurooppalaiset musiikkiperinteet ovat sekoittuneet (rytmisk musik).

Termi on Suomessa vilahdellut myöhemminkin sellaisissa yhteyksissä, joissa on käsitelty erilaisia populaarimusiikin tai afroamerikkalaisiksi kutsuttujen tyylien muotoja (esim. Liukko 1996). Varsinkin yliopistojen musiikinopettajankoulutuksessa on käytetty termiä ”afroamerikkalainen musiikki”.

Termin sisältö laajeni huomattavasti Musiikkialan koulutustyöryhmän muistiossa (2002), jossa todetaan: ”Rytmimusiikin sektori voidaan laajasti ajateltuna käsittää kattamaan jazz-, pop-, ja rockmusiikin eri tyyllilajien lisäksi kansanmusiikin eri sektorit ja suomalaisen paritanssi- ja iskelmämusiikin eri vivahteet.” (s. 60) Tämä tarkoitti niin kansanmusiikin eri muotojen ja perinteiden ottamista mukaan kuin perinteisen tanssimusiikin sijoittamista rytmimusiikin sateenvarjon alle.

Vuonna 2005 jazzin, rockin, popin ja kansanmusiikin alan järjestöt ja oppilaitokset julkaisivat tulevaisuusodotuksensa pamfletissa *Rytmimusiikki 2010*. Helmikuussa 2005 julkaistussa tekstissä rytmimusiikki määritellään edellä mainitun koulutustyöryhmän tapaan: ”Rytmimusiikin piiriin kuuluvat kaikki jazz-, rock-, pop-, iskelmä-, tanssi- ja kansanmusiikeiksi mielletyt musiikin tyyllilajit lukemattomissa eri muodoissaan.” Vision laatinut työryhmä piti termiä tarpeeksi neutraalina muotoiluna kattamaan kaikki ei-klassisen musiikin tyyliä. (*Rytmimusiikki 2010 -visio*, 2005, 5).

Yliopistokoulutuksen puolelle ”rytmimusiikki”-termi alkoi vakiintua vuonna 2008, kun Tampereen yliopiston ja Sibelius-Akatemian yhteinen maisteriohjelma käynnistyi Seinäjoen yliopistokeskuksessa. Vaikka nimenä on virallisesti ”Populaari- ja kansanmusiikin maisterikoulutus”, nimitys ”rytmimaisteri” on jo vakiintunut käyttötermiksi.

1.2 Visio – haavekuva tulevaisuudesta

Rytmimusiikki 2010 -visiossa yleisesti toivottiin koko alan kehittymistä taloudellisesti ja kulttuurisesti Suomessa sekä odotettiin rytmimusiikin kentän olevan kansainvälisestikin vaikuttava vuoteen 2010 mennessä.

Muusikoiden taloudellinen tilanne tuli vision tekijöiden mukaan kehittymään huomattavasti parempaan suuntaan vuoteen 2010 mennessä: esiintymistilaisuuksia tulisi olemaan enemmän, äänitteitä myytäisiin yhä enemmän, vienti vetäisi, yhteiskunnallinen tuki olisi laajentunut jne.

Olennaisena osana visiossa oli myös koulutustilanteen kehittyminen parempaan suuntaan: ”Koulutuksen järjestäjien ennakointiosaaminen on kehittynyt niin, että koulutustarjonnalla pystytään entistä paremmin vastaamaan alueellisiin koulutustarpeisiin.” Rytmimusiikkia tulotaisiin opettamaan vuonna 2010 kaikilla koulutusasteilla entistä laadukkaammin. Erityisesti maisteritasoinen muusikkokoulutuksen haluttiin kaksinkertaistuvan vuoden 2005 tasoon nähden. (*Rytmimusiikki 2010 10–11*, 2005)

Entä sitten todellisuus: oleellista muutosta koulutusmääriin ja -paikkoihin ei ole tapahtunut.

1.3 Rytmimusiikin koulutuksen historiasta

Rytmimusiikin koulutuksen historia Suomessa on yli kolmen vuosikymmenen mittainen. Alan koulutuksesta alettiin keskustella julkisesti jo 1960-luvulla, samalla kun yleisemminkin puhuttiin populaarimusiikin asemasta yhteiskunnassamme. Ensimmäisenä asian otti esille Pekka Gronow, joka teki valtion säveltaidetoimikunnan esityksen systemaattisen kevyen musiikin koulutuksen aloittamiseksi. (Rautiainen 2001, 160)

Suomen Jazzliitto teki vuonna 1969 selvityksen pop- ja jazzmusiikin koulutustarpeesta. Silloin tilanne oli täysin neitseellinen: alan koulutusta ei ollut perinteisessä musiikinopetusjärjestelmässä saatavilla ollenkaan. Tutkimuksen perusteella Ilpo Saastamoinen ja Seppo Paakkunainen kirjoittivat pop/jazzmusiikin koulutussuunnitelman (1972). Pian tämän jälkeen Helsingin Oulunkylässä käynnistyi pop/jazzopisto Klaus Järvisen johdolla.

Musiikinopetustoimikunnan mietintö 1974 totesi: ”Oulunkylän Pop/Jazz Musiikkiopisto on jo osoittautunut toimintakelpoiseksi. Sitä tulee kehittää koko pop- ja jazz-musiikin kattavaksi opistotasoiseksi oppilaitokseksi. Sen tulee saada lakisääteinen valtionosuus ja opettajankoulutusoikeus.” (Musiikinopetustoimikunnan mietintö 1974, 132) Lakisääteisen valtionavun piiriin Oulunkylän Pop Jazz Opisto pääsi vuonna 1980. Konservatorioksi opisto muuttui vuonna 1986. Vuonna 2000 vakinaistettiin jako Konservatorion ja Stadian eli nykyisen Metropolian ammattikorkeakoulutuksen kesken (Luopajarvi 2001, 8).

Sibelius-Akatemian rytmimusiikin koulutuksen alku liittyi koulumusiikkiosaston historiaan (nyk. musiikkikasvatuksen osasto). Siellä käynnistettiin 1970-luvulla jazzstudio sekä erilaisia kansanmusiikin koulutukseen liittyviä kursseja. Mahdollisuus laajempaankin jazzin koulutukseen tarjoutui 1972, kun opetusministeriöstä tarjottiin jazzmusiikin opetuksen ja etnomusikologian sivutoimisia lehtoraatteja. Akatemian silloinen rehtori vastusti vakituista jazzopettajaa mm. vetoamalla jazzin nopeaan kehitykseen: kehitys saattoi mennä vakituisesti palkatun opettajan ohi. (Dahlström 1982, 261)

Samoin Sibelius-Akatemiassa eli myös ajatus, jonka mukaan alan koulutus ei kuulunut musiikkikorkeakoululle ollenkaan. Popmusiikin ja jazzin koulutus olisi hyvä siirtää tämän alueen problematiikkaan perehtyneelle oppilaitokselle eli Oulunkylän Pop/Jazz-opistolle. Kuitenkin jazzin opetusta päätettiin jatkaa Sibelius-Akatemiassa. (Dahlström 1982, 262) Lopulta jazzin ja kansanmusiikin asema koettiin niin merkittäväksi, että valtiollistamisen yhteydessä vuonna 1983 Sibelius-Akatemiassa käynnistettiin sekä jazzmusiikin että kansanmusiikin koulutusohjelmat.

Muualla Suomessa rytmimusiikin ammatillista koulutusta on ollut konservatorioissa ja 2000-luvun alusta lähtien myös ammattikorkeakouluissa. (Koulutuksen historiasta esim. Ilmonen [2003, 42–45], Kurkela [2004] Rautiainen [2001, 160–165].)

2 RYTMIMUSIIKIN AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TÄMÄNHETKINEN TILANNE

Rytmimusiikin ammatillista koulutusta annetaan nykyään ympäri Suomea. Sitä annetaan tällä hetkellä kolmella eri tasolla:

1. konservatoriot ja muu toisen asteen ammatillinen koulutus (musiikkialan ammatillinen perustutkinto (muusikko, teknologi)
2. ammattikorkeakoulut (muusikko, pedagogi)
3. yliopistotasoa (muusikko, pedagogi)

Koulutusalojen rakennetta voidaan kuvata pyramidina, jossa perustana on musiikkiopistotasoa, sitten ammatillinen peruskoulutus, seuraavana ammattikorkeakoulutasoa ja ylimpänä yliopistotasoa. Klassisen musiikin alalla pyramidi on ammatilliselta osuudeltaan lähes kärjellään seisova: ammatillisessa peruskoulutuksessa on vähemmän koulutettavia kuin yliopistotasolla. Sen sijaan rytmimusiikin koulutuksessa pyramidi on ainakin osalla tyyleistä oikein päin: pop- ja jazz-musiikissa perustutkintoa suorittavia on paljon suhteessa yliopistotasoon; kansanmusiikin koulutuksessa taas pyramidi muistuttaa klassista musiikkia. Kaikkiaan rytmimusiikissa ylin taso ei ole tasapainoisessa suhteessa peruskoulutukseen: ylimmällä tasolla on vielä tilaa.

2.1 Konservatoriot ja muu toisen asteen ammatillinen koulutus

Toisen asteen ammatillinen koulutus tähtää musiikkialan perustutkinnon suorittamiseen. Tarkoituksena on antaa perusvalmiudet ammattiin ja lisäksi valmiudet jatko-opintojen suorittamiseen ammattikorkeakouluissa tai Sibelius-Akatemiassa. Tutkinnon laajuus on 120 opintoviikkoa ja se painottuu muusikontaitojen kehittämiseen. Opintojen kesto on kolme vuotta. Musiikkialan perustutkinto on mahdollisuus myös joissain muissa oppilaitoksissa kuin konservatorioissa. Silloin tutkintonimike on yleensä musiikkiteknologi.

Useimmissa oppilaitoksissa opetusta annetaan pop/jazz-nimikkeen alla. Kahdessa konservatoriossa voi opiskella myös kansanmusiikkia. Lisäksi kahdessa konservatoriossa oppiaineena on rytmimusiikki.

Tällä hetkellä rytmimusiikin alan toisen asteen koulutusta annetaan kaikkiaan 13 konservatoriossa ja ammatillisessa oppilaitoksessa (suluissa opetusala):

- Arla-instituutti (rytmimusiikki)
- Joensuun konservatorio (pop & jazz, kansanmusiikki)
- Jyväskylän ammattiopisto, Jyväskylä (pop & jazz)
- Kainuun konservatorio (rytmimusiikki)
- Keski-Pohjanmaan konservatorio, Kokkola (pop & jazz, kansanmusiikki)
- Kymen konservatorio (rytmimusiikki)
- Kuopion konservatorio (pop & jazz)
- Oulun konservatorio (pop & jazz)

Palmgren konservatorio, Pori (rytmimusiikki)
 Pop & Jazz Konservatorio Lappia, Tornio (pop & jazz)
 Oulun konservatorio (pop & jazz)
 Palmgren konservatorio, Pori (rytmimusiikki)
 Pop & Jazz Konservatorio, Helsinki (pop & jazz)
 Svenska yrkesinstitut, Pietarsaari (rytmmusik)
 Turun konservatorio (pop & jazz)

Taulukko 1. Opetussuunnitelman rakenne toiseen asteen oppilaitoksissa.¹

Musiikkialan perustutkinto 120 ov	Laajuus (ov)
Yhteiset opinnot	20
Ammatilliset opinnot	90
Tutkinnon osiin sisältyy työssäoppimista vähintään 20 ov, yrittäjyyttä vähintään 5 ov ja opinnäyte vähintään 2 ov	
Työtehtävän suunnittelu	10
Musiikkiohjelman valmistaminen	20
Muusikkona toimiminen	30
Valinnaiset tutkinnon osat	30
esim. Solistina toimiminen, Soittaminen yhtyeessä, Säveltäminen, Produktiotyö	
Vapaasti valittavat opinnot	10
Työssä oppiminen	väh. 20

¹ (Musiikkialan perustutkinto, *muusikko, musiikkiteknologi, pianonviritin* 2010, s. 12-14).

2.2 Ammattikorkeakoulut

Ammattikorkeakouluissa rytmimusiikin koulutus on laajentunut viimeisen viiden vuoden aikana kahteen uuteen oppilaitokseen: Oulun ja Jyväskylän ammattikorkeakouluihin.

Rytmimusiikin alan koulutusta annetaan kahdeksassa ammattikorkeakoulussa. Alla olevasta luettelosta voidaan nähdä oppiaineiden jakautuminen rytmimusiikin eri tyylien kesken. Opiskelijat suuntautuvat opinnoissaan joko muusikoksi tai musiikkipedagogiksi.

Jyväskylän ammattikorkeakoulu (pop & jazz)
 Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Kokkola (kansanmusiikki)
 Metropolia, Helsinki (pop & jazz)
 Oulun seudun ammattikorkeakoulu (pop & jazz)
 Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu, Joensuu (pop & jazz, kansanmusiikki)
 Savonia-ammattikorkeakoulu, Kuopio (rytmimusiikki)
 Tampereen ammattikorkeakoulu, Virrat (digitaalinen ääni ja kaupallinen musiikki)
 Yrkeshögskolan Novia, Pietarsaari (rytmmusik)

Tampereen ammattikorkeakoulun digitaalisen äänen ja kaupallisen musiikin koulutus johtaa medianomin tutkintoon, muissa tutkintonimike on muusikon (AMK) tai musiikkipedagogin (AMK) tutkinto. Tutkinnon laajuus on 270 opintopistettä, ja suoritusajaksi on suunniteltu 4,5 vuotta.

Taulukko 2. Opetussuunnitelman pää rakenne Metropolia-ammattikorkeakoulun pop/jazz-muusikon suuntautumisvaihtoehdossa.¹

Pop/jazz-muusikon suuntautumisvaihtoehto (instrumentalisti) (AMK) 270 ov	Laajuus (ov)
Yhteiset perus- ja kieliopinnot	9
Koulutusohjelman perusopinnot	45
mm. säveltapailu, musiikin historia	
Ammattiopinnot	161
instrumenttiopinnot, yhtyeet	
Harjoittelu	30
Opinnäyte	15
Vapaasti valittavat opinnot	10

¹ (Metropolia 2010).

Rytmimusiikki 2010 -vision tulevaisuuden toive ammattikorkeakoulun jatkotutkinnosta on toteutunut, sillä Metropoliaassa voi suorittaa nykyään 60 opintopisteen suuruisen, vuoden mittaisen ylemmän AMK-tutkinnon. (Rytmimusiikki 2010 -visio 2005, 14)

2.3 Yliopistot

Rytmimusiikkialan muusikkokoulutusta annetaan yliopistotasolla vain Sibelius-Akatemiassa. Musiikkikasvattajan (yleissivistävän koulun musiikin aineenopettajan) koulutusta toteutetaan SibAn lisäksi Jyväskylän ja Oulun yliopistoissa. Näistä vain Sibelius-Akatemiassa on rytmimusiikin alan erikoiskoulutusta maisteritasolla. Koulutus tapahtuu jazzmusiikin ja kansanmusiikin koulutusohjelmissa. Lisäksi musiikkikasvatuksen koulutusohjelmassa opiskelija voi halutessaan painottaa opintojaan rytmimusiikin – koulutusohjelman oman terminologian mukaan: afroamerikkalaisen musiikin – suuntaan. Musiikinopettajan tutkinto on kuitenkin laaja-alainen ja myös klassisen musiikin perustaidot kuuluvat opinto-ohjelmaan.

Jyväskylän ja Oulun yliopistojen musiikinopettajakoulutuksessa on laitosten omien termien mukaan ”populaarimusiikin”, ”perinnemusiikin” ja ”afroamerikkalaisen musiikin” kursseja.

Sibelius-Akatemian rytmimusiikin alan koulutusohjelmien rakenteet ovat maisterintutkintoon tähtäävissä opinnoissa 5,5-vuotisen muusikkokoulutuksen osalta opintopisteinä 330 laajuiset (kts. taulukot 3 ja 4).

Taulukko 3. Sibelius-Akatemian jazz-musiikin koulutusohjelman rakenne.¹

Jazz-musiikin koulutusohjelma 330 op	Laajuus (op)
Pääaineopinnot	190–242
instrumenttiopinnot, yhtyesoitto, opinnäyte ym.	
Sivuaaineopinnot	40–92
teoria, jazzin historia, rytmiikka, säveltapailu, musiikkiteknologia	
Muut opinnot	8
Valinnaiset opinnot	40–92

¹ (Sibelius-Akatemia 2010, 80).

Taulukko 4. Sibelius-Akatemian kansanmusiikin koulutusohjelman rakenne¹

Kansanmusiikin koulutusohjelma 330 op	Laajuus (op)
Pääaineopinnot	190–242
instrumenttiopinnot, yhtymensisointi, sävellys ja sovitus, opinnäyte ym.	
Sivuaaineopinnot	40–92
teoria, musiikin historia, säveltapailu, kansantanssi, soittimenrakentaminen	
Muut opinnot	8
Valinnaiset opinnot	40–92

¹ (Sibelius-Akatemia 2010, 91).

Lisäksi Sibelius-Akatemiassa rytmimusiikkia opetetaan musiikkikasvatuksen koulutusohjelmassa. Siellä opetusnimikkeinä on pop/jazz-musiikki (instrumenttiopinnot) ja toisaalta myös afro-amerikkalainen musiikki (rytmiikka, teoria, historia). Lisäksi opiskellaan myös esim. Bändipedagogiikkaa ja Bändityöskentelyn perusteita. (Sibelius-Akatemia 2010, 151-170)

Vuonna 2008 käynnistyi Seinäjoen yliopistokeskuksessa Tampereen yliopiston ja Sibelius-Akatemian yhteinen populaarimusiikin maisteriohjelma (Populaari- ja kansanmusiikin maisterikoulutus). Ohjelman tarkoituksena on käytännön musiikin tekemisen lisäksi se, että opetuksessa painotetaan monipuolisia työelämävalmiuksia ja yhteyksien luomista työmarkkinoihin.

Taulukko 5. Tampereen yliopiston ja Sibelius-Akatemian yhteinen populaari- ja kansanmusiikin maisteriohjelman rakenne

Populaari- ja kansanmusiikin maisterikoulutusohjelma 120 op	Laajuus (op)
Etnomusikologia ja rytmimusiikki	20
Musiikin tekemisen taidot	22
Musiikin tuotanto-osaaminen	19
Valinnaisia opintoja	6
Projekti	10
Lopputyö	43

2.4 Koulutuksen määrä – koulutusmäärien muutos

Koulutuksen asema on erilaisissa musiikkialan selvityksissä ollut merkittävä. Ensimmäinen mietintö, jossa pohdittiin myös rytmimusiikkialan koulutusta, valmistui vuonna 1974.

Vuoden 1974 Musiikinopetustoimikunta totesi mietinnössään rytmimusiikin (tässä erityisesti pop- ja jazzmusiikin) alalta mm. seuraavaa (s. 163):

Pop- ja jazzmusiikin alalla työvoimatilanne on nykyään paradoksaalinen. Toisaalta puuttuu tämän musiikkialan opettajia ja ohjaajia, toisaalta on työhön pystyviä henkilöitä. Ko. henkilöt eivät kuitenkaan hakeudu alalle, koska ei ole työpaikkoja, joihin heillä olisi muodollinen pätevyys.

Ravintolamusikoiden jatkokoulutus on ajankohtainen kysymys sikäli, että olisi pyrittävä 700 ulkomaisen muusikon osittaiseen korvaamiseen kotimaisella työvoimalla. Puutetta on myös sellaisista peruskoulun opettajista ja ohjaajista, jotka pystyvät pop- ja jazzmusiikin ohjaukseen.

Niinpä toimikunta päätyi ehdottamaan kiireellisesti pop- ja jazzmusiikin opettajien kelpoisuusvaatimuksia työryhmässä, jossa olisivat mukana kouluhallituksen, Sibelius-Akatemian, ja Oulunkylän Pop/Jazz-Musiikkiopiston edustajat. Ammatissa toimiville muusikoille ja opettajille tulisi järjestää kursseja. Myös musiikkialan muiden ammatti-ryhmien (esim. äänittäjät, soitinrakentajat) ammattikoulutusta haluttiin tutkia. (Musiikinopetustoimikunnan mietintö 1974, 163; IV)

Huomioitavaa on, että useissa tällä vuosituhanella tehdyissä selvityksissä kiinnitetään huomiota koulutuksen määrään. Vuosituhannen alussa valmistunut Opetusministeriön työryhmän muistio Musiikkialan ammatillisesta koulutuksesta oli ensimmäisenä ehdottamassa muusikoiden koulutusmäärien vähentämistä. Tosin siinä todettiin Sibelius-Akatemian koulutusohjelmista jazz- ja kansanmusiikit sellaisiksi, joiden koulutusmääriä ei tarvinnut vähentää. Sen sijaan rytmimusiikin alalta ammatillista peruskoulutusta tulisi vähentää ylitarjonnan välttämiseksi. (Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio 2002, 5)

Koulutustarpeen viimeisimmissä ennakointitutkimuksissa (Hanhijoki & al. 2004, Hanhijoki & al. 2009) on toistettu edellä mainitun Opm:n työryhmän ehdotusta koulutusmäärien vähentämisestä. Näissä Opetushallituksen ennakointiraporteissa musiikinala on esitetty kokonaisuutena, joten rytmimuusikoiden asemasta ei voi päätellä mitään. Yleisesti muusikkokoulutusta halutaan vähentää huomattavasti nykyisesti varsinkin ammatillisen peruskoulutuksen (-80 %) ja ammattikorkeakoulutuksen (-40 %) piiristä. Yliopistokoulutuksen aloituspaikkoja esitetään vähennettäväksi vain 20 prosenttia (Hanhijoki & al. 2009, 257).

Toisenlaisiakin mielipiteitä on kuitenkin esitetty. Esimerkiksi Paula Karhusen (2005, 67) selvityksessä toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen musiikin koulutuksesta esitetään:

Sikäli kuin ammatillisen koulutuksen tehtäväksi katsotaan työllistyminen tai jatko-opinnot, voidaan näiden tulosten perusteella sanoa, *ettei näyttöä kovin suuresta ylikoulutuksesta toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen osalta ole.*

Samoin alkuvuodesta 2010 julkaistu opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysi ”Taidekasvatuksen ja kulttuurialan koulutuksen tila Suomessa (2010) antaa saman kuvan: musiikkialan työttömyys oli 2008 lähellä samaa tasoa kuin kaikkien alojen työttömyys. Se oli siten kulttuurialan paras osa-alue työttömyyden suhteen.

Huoli ei ole kuitenkaan ollut vain opetuksen järjestäjien puolella. Esimerkiksi vuonna 2005 kansanmusiikin ammattilaisille tehdystä kyselystä ilmeni rytmimusiikin alan sisältä huoli liikakoulutuksesta. Liika koulutus ja liian monta ammattilaista pienehköillä markkinoilla syö kaikkien leipää. (Arpo & Oesch 2006, 89).

Näissä tutkimusraporteissa ja ennakkoinneissa puututaan vain koulutusten lukumääriin, ei sisältöihin.

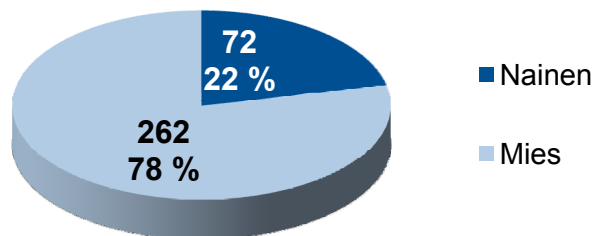
3 SELVITYKSEN TOTEUTUS JA AINEISTO

Keväällä 2010 ammattimuusikoille tehdyn kyselyn tavoitteet oli kahtalaiset – toisaalta Toive-hanke halusi selvittää muusikoiden oman arvioinnin koulutuksesta, sen asemasta ja tulevaisuudesta – toisaalta vapaan kentän toimintaedellytyksiä selvittävä VAKA-hanke oli kiinnostunut muusikoiden taloudellisista olosuhteista, esiintymistilaisuuksista, muusikoiden tuloista ja muista konkreettisista seikoista.

Tutkimus tehtiin Internet-kyselynä maaliskuun alussa 2010. Kysely lähetettiin sähköpostiviestinä kaikille Suomen muusikoiden liiton jäsenille, joiden sähköpostiosoite oli Muusikoiden liiton tiedossa (N=1995). Lisäksi kyselyn verkko-osoite julkaistiin Muusikko-lehdessä 3/2010. Kaikkiaan kyselyyn vastasi 415 vastaajaa. Näistä rytmimuusikkoja oli 347 – loput tulkittiin pelkäs-tään klassisen musiikin esittäjiksi, jotka siis ovat tämän selvityksen ulkopuolella.

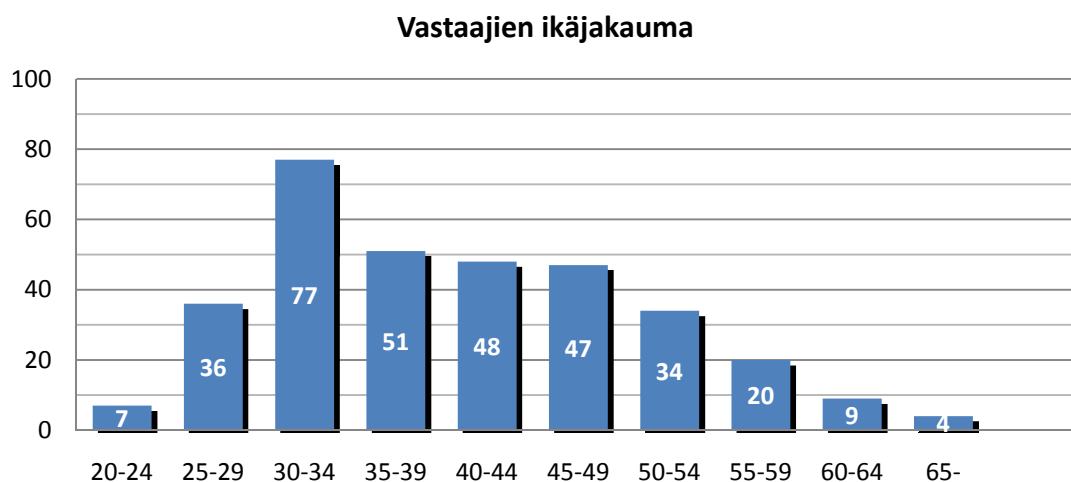
3.1 Rytmimusiikkikentän vastaajat

Vastaajista 20,7 prosenttia oli naisia, 75,5 miehiä ja vajaa neljä prosenttia ei halunnut ilmoittaa sukupuoltaan (sukupuolensa ilmoittaneista 78 % oli miehiä ja 22 % naisia)

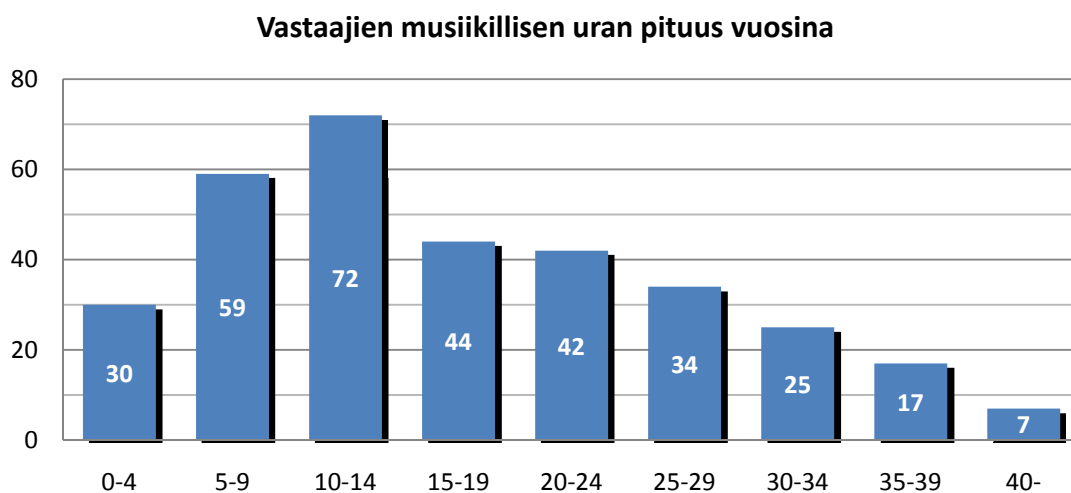
Kuvio 1. Vastanneiden sukupuolijakauma

Ikähaitari vaihteli 20 ikävuodesta 70:een. Suurimman osuuden muodostivat 30–39-vuotiaat joita oli 37 % vastaajista. 40–49-vuotiaita oli 27 %, 50–59-vuotiaita oli 16 %, 20–29-vuotiaita 12 % ja yli 60-vuotiaita 4 %. Samoin 4 % jätti ilmoittamatta ikänsä.

Kuvio 2. Vastanneiden ikäjakauma

Työuran pituus vaihteli vasta-aloittaneista 52 vuotta alalla olleisiin. Reilu neljännes (26%) oli ollut ammattilaisena alle 10 vuotta, kolmannes (33%) 11-19 vuotta, reilu viidennes (22%) oli ollut alalla 20-29 vuotta, 17 prosenttia 30-39 vuotta ja 2 % oli ollut rytmimusiikin ammattilaisena yli 40 vuotta.

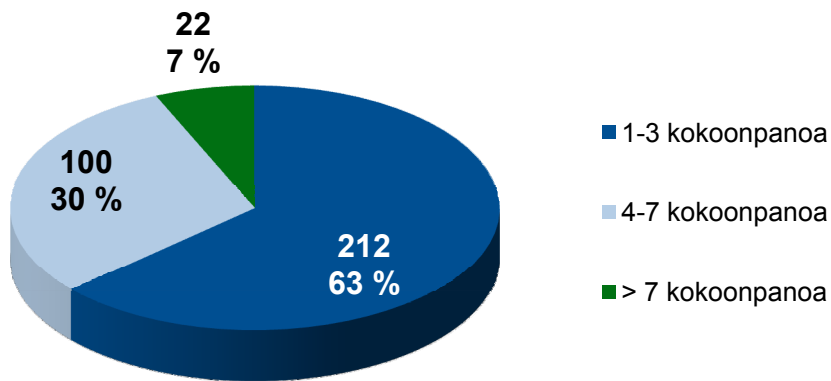
Kuvio 3. Vastanneiden musiikillisen uran pituus.

3.2 Kokoonpanot ja musiikkityylit

Kyselyssä haettiin vastausta sille, kuinka monen kokoonpanon kanssa rytmimuusikot esiintyvät ja saavat korvausta keikoistaan.

Rytmimuusikoille on hyvin tyypillistä, että he työskentelevät useissa kokoonpanoissa. Kyselyssä ei tosin eritelty yhtyeiden suhteellista merkitystä: on todennäköistä, että joku kokoonpano on tärkein ja muista tulevat tulot vähäisemmät.

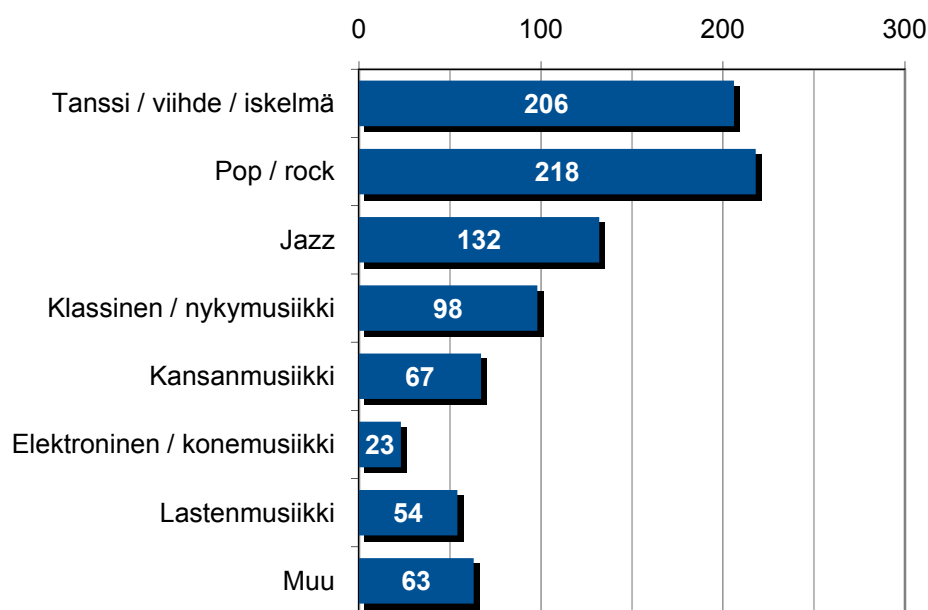
Yleisintä oli että vastaajat esiintyivät 1-3 eri kokoonpanossa (63 %), yli 7 kokoonpanossa esiintyi 7 prosenttia ja 4-7 yhtyeessä kolmannes.

Kuvio 4. Kokoonpanojen määrä.

Tyyleistä suosituimmat olivat tanssi, viihde, iskelmä sekä pop/rock – näitä kumpaakin esitti noin 2/3 yhtyeistä. Seuraavina tulivat jazz ja klassinen musiikki. Suhteellisen moni muusikko soitti siis klassista tai nykymusiikkia. Muusikoiden oletus tulevaisuuden yhä enemmän monipuolisuutta vaativasta osaamisesta on osin jo toteutunut. (kts. luvut 4.2.–4.5. muusikoiden tulevaisuuden arvioista)

Elektronisen musiikin ja konemusiikin pieni osuus voi johtua myös siitä, että Muusikkojen liiton jäsenkuntaan ei välttämättä kuulu suurta joukkoa konemusiikin tekijöitä. Muita rytmimusiikin tyylilajeja, joiden edustajat todennäköisesti ovat vähemmän aktiivisia ammatillisen järjestäytymisen suhteen, ovat mm. rap, konemusiikki ja heavy metalin eri muodot. Toisaalta näiden musiikin alalajeja ei rockin ja popin sisällä kysytty erikseen, joten tämä jää vain arvioksi.

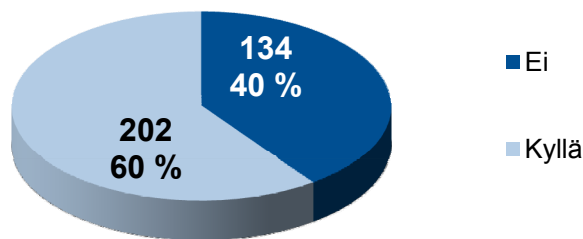
Kuvio 5. Vastanneiden esittämät musiikkityylit.

3.3 Koulutus ja osaaminen

Muusikkokoulutusta oli vastanneista saanut peräti 83 %. Koulutusta saaneiden suuri osuus johdetaan todennäköisesti kyselyn vastaustavasta – verkkokyselyt ovat nuoremmille, koulutetuimmille tuttu tapa; tai sitten kyselyn tekijänä Sibelius-Akatemia on vaikuttanut siihen, että koulutetut ovat vastanneet enemmän kuin muut. Arvio kuitenkin on, että suuri osa rytmimusiikkikentän muusikoista on itseoppineita ammattiinsa. Sen voi päätellä jo koulutuksen nuoruudesta: jos lasjetaan, että ammatillinen koulutus tutkintoineen alkoi vasta Oulunkylän opiston muuttumisesta konservatorioksi, niin ammattiin valmistuneita on tullut vasta vuoden 1986 jälkeen.

Vuoden 2000 tilanne oli samantapainen koko muusikkotyövoiman osalta: noin 40 prosenttia oli suorittanut jonkin musiikkialan tutkinnon. Tilastossa tosin on mukana koko musiikkiala. (Hanhijoki & al 2004, 171).

Vaikka koulutusta oli saatu paljon, niin tyytymättömyys saatuun oppiin oli melko suurta: peräti 40 % vastanneista oli tyytymättömiä saamaansa koulutukseen.

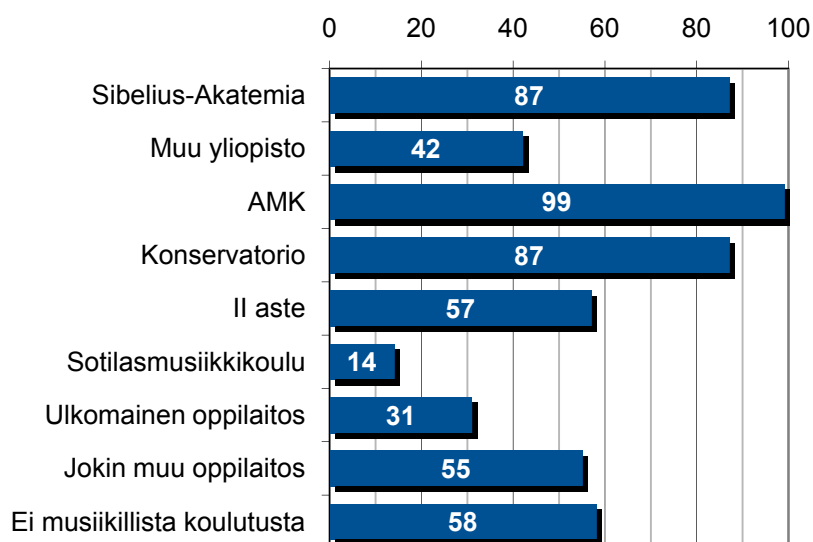

Kuvio 6. Tyytyväisyys saatuun musiikilliseen koulutukseen

3.4 Koulutuspaikka

Kun vastaajien koulutusta tarkasteltiin opiskelupaikkojen suhteen, ilmeni että Sibelius-Akatemiassa, muissa yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa opiskelleiden määrä on tässä otoksessa aika korkea. Se saattaa heijastua monista tekijöistä: kysely tehtiin Sibelius-Akatemian hankkeeseen, vastaaminen Internet-kyselyyn on tutumpaa nuoremmalle ikäluokalle jne. Todellinen rytmimusiikin ammattikenttä ei liene keskimäärin näin koulutettua, kuten jo yllä mainittiinkin.

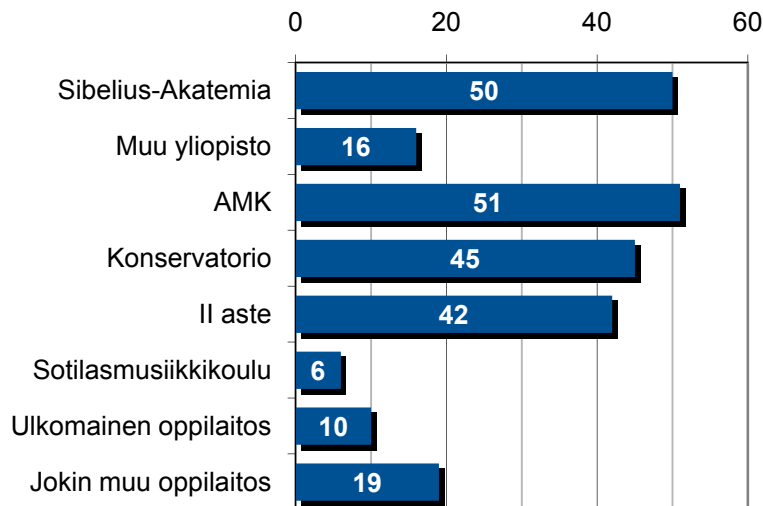
Oheisessa kuviossa (kuvio 7.) on kirjattu kaikki maininnat opiskelupaikoista, eli yksi vastaaja on voinut ilmoittaa kaikki opiskelupaikkansa.

Kuvio 7. Koulutuspaikkojen jakautuminen.

3.5 Tutkinnot

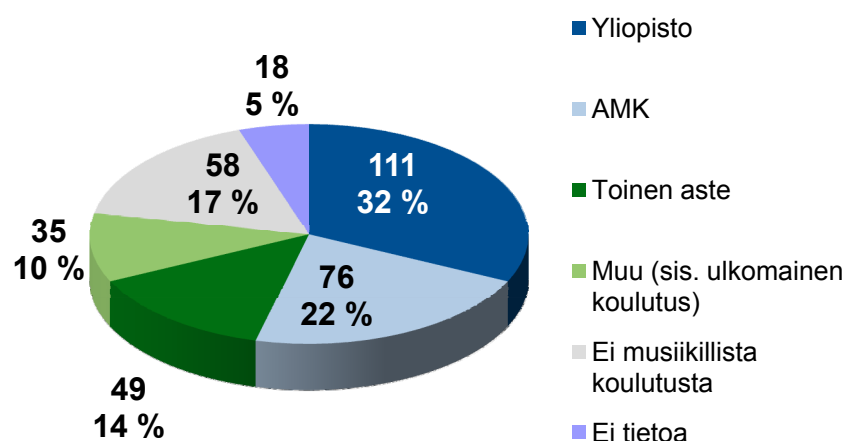
Vastanneista viidennes on valmistunut Sibelius-Akatemiasta, samoin viidenneksellä on tutkinto ammattikorkeakoulusta. Toisen asteen ammatillinen tutkinto on neljällä kymmenestä.

Kuvio 8. Tutkinnot eri koulutuspaikoissa.

Jos katsotaan mikä oli vastanneiden ylin kouluttautumistaso, yliopistotaso nousee yllättävän merkittäväksi: yksi kolmasosa vastanneista on opiskellut joko Sibelius-Akatemiassa tai sitten jossain muussa yliopistossa. Vastausten yliopistopainotteisuus heijastaa todennäköisesti myös sitä, että Muusikkojen liitossa on myös opiskelijajäseniä, jotka ovat mahdollisesti vastanneet kyselyyn huomattavan innokkaasti.

Ammattikorkeakoulutason koulutus oli viidenneksellä korkeinta ja toisen asteen (sis. myös vanhan konservatoriokoulutuksen, sotilasmusiikkikoulutuksen) koulutus 14 prosentilla vastanneista. Ulkomainen koulutus tai joku muu oli kymmenellä prosentilla. Ulkomaisissa oppilaitoksissa saattaa olla myös yliopistotasoisia opintoja, mutta myös jotain meidän koulutusjärjestelmäsämme luokittelemattomia oppilaitoksia.

Kuvio 9. Korkein koulutuspaikka.

Kaikkiaan koulutuskysymykseen tuli runsaasti päällekkäisiä vastauksia, joka kertoo siitä, että musiikkialalla on erittäin tyypillistä siirtyminen koulutustasolta toiselle. Tämä siirto tapahtuu usein vielä opintojen ollessa kesken alemmalla tasolla. Myös keskeyttäneitä on alemmilla tasoilla paljon. Yliopistotasolla koulutuksen läpäisyprosentti on korkea.

Taulukko 6. Vastaajien opinnot ja tutkinnot eri oppilaitosasteilla

Oppilaitos	Koulutus	Tutkinto
Sibelius-Akatemia	87	50
Muu yliopisto	42	16
AMK	99	51
Konservatorio	87	45
II aste	57	42
Sotilasmusiikkikoulu	14	6
Ulkomainen oppilaitos	31	10
Jokin muu oppilaitos	55	19
Ei musiikillista koulutusta	58	
Yhteensä	530	239

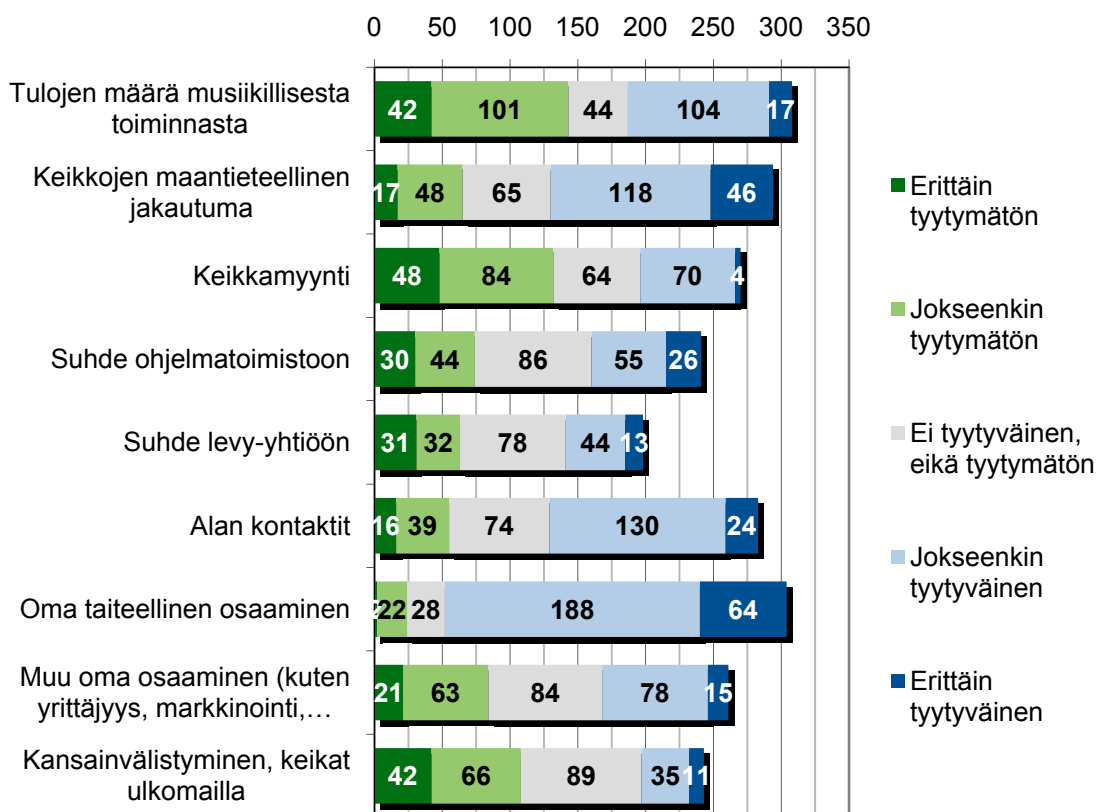
4 OSAAMINEN JA TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT RYTMIMUSIIKIN KENTÄLLÄ

4.1 Tyytyväisyys osaamiseen

Kyselyssä kartoitettiin muusikoiden tyytyväisyyttä musiikillisen osaamisen ohella myös muihin ammatissa toimimisen osa-alueisiin. Lähinnä talouteen ja esiintymistoimintaan liittyvistä asioista on raportoitu tarkemmin VAKA-hankkeen tutkimusraportissa (Saarela 2010).

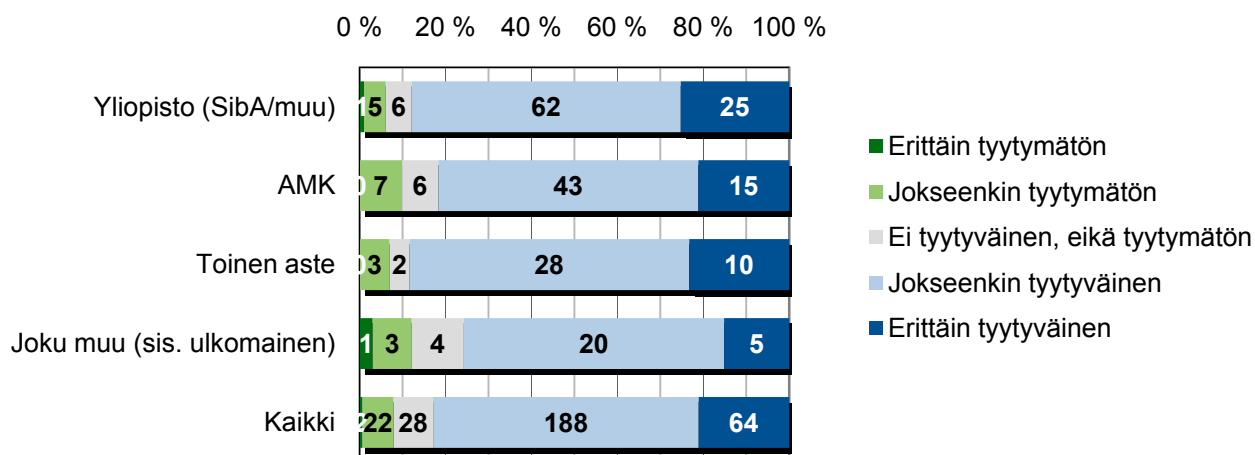
Suurin osa muusikoista oli tyytyväisiä omaan musiikilliseen osaamiseensa: alle 8 % oli tyytymättömiä omiin taitoihinsa, ja taas erittäin tyytyväisiä oli yli 21 %. Taiteelliseen osaamiseen oltiin kaikkein tyytyväisimpiä.

Muussa osaamisessa oli muusikoiden mielestä enemmän parantamisen varaa: noin kolmannes oli tyytymättömiä omiin taitoihinsa. Hieman enemmän oli tyytyväisiä ja viimeinen kolmannes kuului luokkaan ”ei tyytyväinen, ei tyytymätön”.

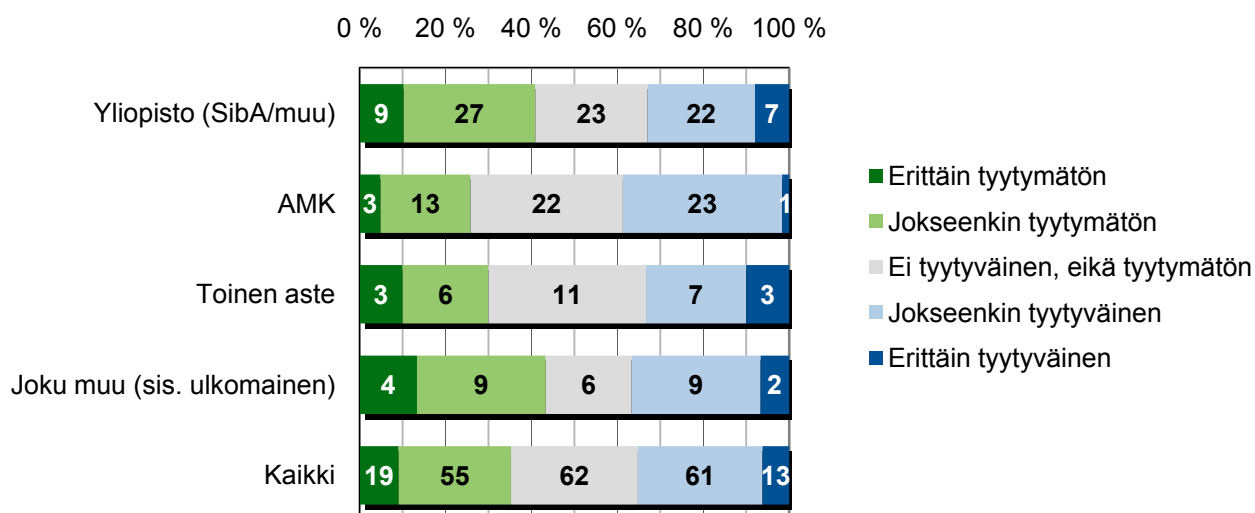
Kuvio 10. Tyytyväisyys työelämän eri osa-alueisiin.

Omaan taiteelliseen osaamiseen olivat tyytyväisimpiä yliopistotasosta koulutusta saaneet ja toisen asteen koulutuksessa olleet. Sen sijaan ammattikorkeakoulutusta nauttineet olivat keskimääräistä tyytymättömmämpiä taitoihinsa. Suurin osa kaikista vastanneista oli kuitenkin vähintään jokseenkin tyytyväisiä musiikillisiin taitoihinsa.

Kuvio 11. Tyytyväisyys omaan taiteelliseen osaamiseen

Sen sijaan muut kuin musiikilliset taidot koettiin paljon vajavaisemmiksi. Esimerkiksi yliopistokoulutusta saaneista vain vähän yli 30 % piti taitojaan riittävinä ja yli 40 % oli tyytymättömiä niihin. Tyytyväisimpiä työelämän muihin taitoihin olivat ammattikorkeakouluopetusta nauttineet. Tosin tämänkin kysymyksen kohdalla hajonta oli pientä – tyytyväisiä oli kaikissa koulutusasteissa aika lailla saman verran.

Kuvio 12. Tyytyväisyys nuuhun omaan osaamiseen (yrittäjyys, markkinointi, sopimuskäytännöt ym.)

Avovastauksissa oli paljon toiveita musiikillisten taitojen laajentamiseksi ja myös erityisesti työelämässä vaadittavien muiden taitojen kehittämiseksi koulutuksen aikana.

Koen, että koulutuksessani olisi voinut olla enemmän "yleistä muusikkoutta" kehittävää toimintaa. Muiden taiteiden kanssa yhteistyötä (esim. tanssijat), sävellystä, markkinoinnin perusteita, keikkamyymisen perusteita, tekijänoikeusasioista tunteja. Sellaisia taitoja, joita tarvitsee muusikkona toimimisessa ja jotka täytyy opetella itse, tai saa opetella itse, omissa projekteissaan. Mutta miksipä siihen ei voisi jo valmentaa erilaisilla yhteistyömahdollisuuksilla koulutuksessakin. Markkinointiin, sopimukseen ja oikeuksiin liittyvistä asioista olisi hyvä olla tietoinen, jotta osaisi hoitaa varmasti ja ammattitaidolla myös muusikon työn tuon puolen.

(Nainen, s. 1984, Sibelius-Akatemia)

Koulutus oli vanhanaikaista ja siitä puuttui tällä hetkellä maailmaa hallitseva moderni-puoli. Koulutus voisi jakaantua esim. niin, että ensin olisi peruskurssi, jonka jälkeen voisi erikoistua "tuottamiseen" soundien vääntöön. Suomesta puuttuu track-tyyppisiä jos mietti co-write-asian tiimoilta hommaa.

(Mies, s. 1977, Ei musiikkialan koulutusta)

No koulutus on vielä kesken ja opetuksessa puutteita on mielestäni teorian ja solfa-aineiden pedagogisessa puolella sekä bändiopetuksen monipuolisuudessa. Lisäksi työelämässä tarvittavia tietoja olisi pitänyt saada aikaisemmin kuin viimeisenä vuotena ennen valmistumista.

(Nainen, s. 1985, II aste)

Olen käynyt tähänastiset musiikkiopintoni Itä-Suomen läänissä, Pohjois-Karjalassa ja Pohjois-Savossa. 99 % Suomen rytmimusiikin huippuosaajista toimii Etelä- ja Länsi-Suomessa, kun taas suurin osa ulkomaisista huippuesiintyjistä keikkailevat Suomessa lähinnä kehäkolmosen sisäpuolella. Koulutustarjonta on meilläpäin aina ollut kovin suppeaa ja koulujen resurssit jatkuvasti vähissä, mutta silti näissä kouluissa yritetään toteuttaa pop/jazz-musiikin opetus ns. ”amerikkalaiseen” tyyliin, mikä ei vain ole näillä resursseilla mahdollista. Tästä johtuen opetussuunnitelmat ovat hyvin sekavia ja epä johdonmukaisia. Pienistä hakijamääristä johtuen näihin kouluihin myös pääsee sisälle helposti ja ikävä kyllä, näistä myös valmistuu ilman suurempia vaivoja. Sitten sinulle annetaan ammattimuusikon/musiikkipedagogin paperit ja sanotaan, että nyt olet ammatilainen, vaikka sinulla voi olla vain minimaalinen kokemus yhtyesoitosta, saati sitten rytmimusiikin tyyli-ilajeista. Minusta se on melko outoa.

(Mies, s. 1984, ammattikorkeakoulu, II aste)

Vaikka opiskelen seitsemättä vuotta pop-jazzlinjalla, on jazzin osuus edelleen lähes puolet kaikesta opetuksesta. Suomi on varsinkin nykyään kunnostautunut raskaamman musiikin viennissä, joten siihen tulisi tulevaisuudessa panostaa!

(Mies, s. 1980, ammattikorkeakoulu)

Kun muusikoilta kysyttiin tarkemmin mitä puutteita heidän koulutuksessaan on ollut, vastauksia tuli hyvinkin laajalla skaalalla.

Karkealla lajittelulla muusikoiden arviot koulutuksen puutteista voi jakaa seuraaviin luokkiin:

- ei koulutusta ollenkaan
- pedagogiset taidot
- yrittäjyyteen, markkinointiin ja taloushallintaan liittyvät taidot

Sinänsä musiikillista koulutusta pidettiin aika hyvänä, ainakaan suurta kritiikkiä saatua koulutusta kohtaan ei tullut. Muutamia yksittäisiä huomioita tuli kuitenkin esimerkiksi jazzin hallitsevaan asemaan koulutuksessa.

Täydennyskoulutuksen haluamisessa korostuvat muun osaamisen kehittäminen, erityisesti yrittäjyysosaaminen. Siihen liittyvät myös markkinointi ja sopimustekniikan oppiminen. Jonkin verran haluttiin myös parannusta pedagogiseen osaamiseen, musiikkiteknologiataitoihin ja tietotekniikkaan. Muutamat vastanneet halusivat lisää musiikillista osaamista: sovittamistaitoja, teoriaopintoja ja lisää soittotaitoa.

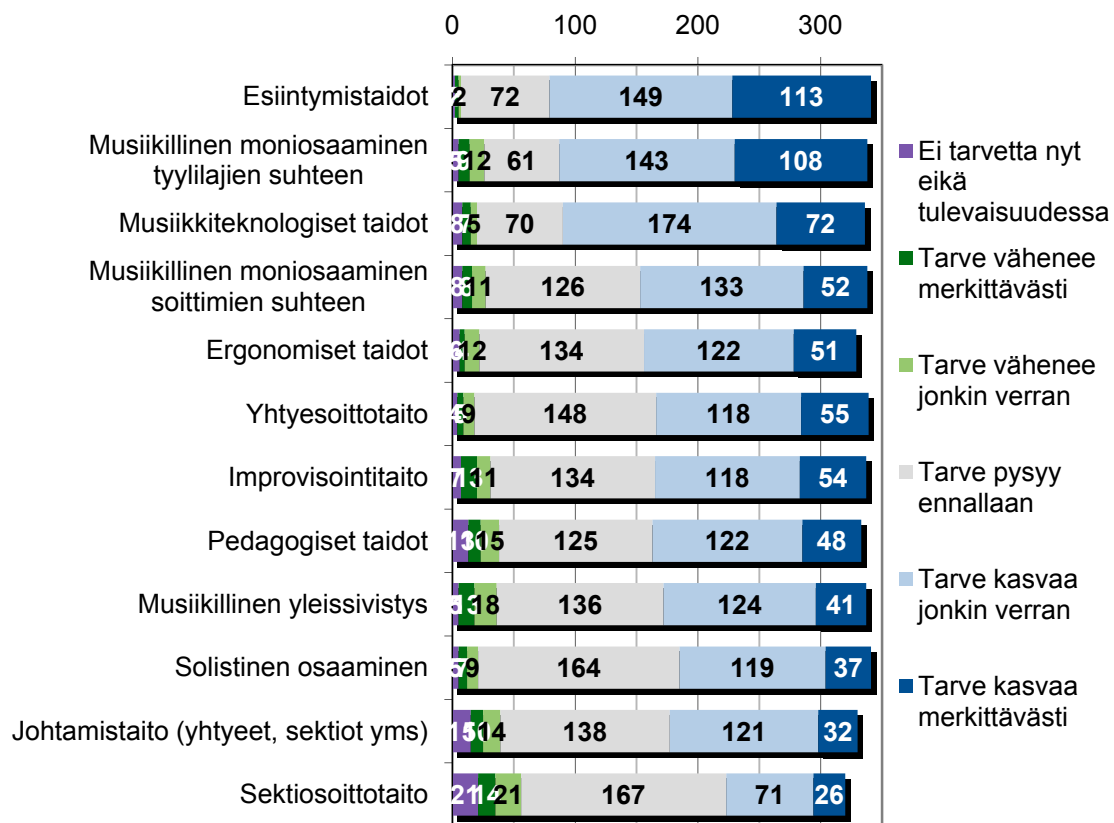
Vastasin Kyllä, koska olen mielestäni saanut erittäin kattavaa musiikkikoulutusta. Siitä huolimatta suuri osa musiikillisista taidoistani / valmiuksistani ovat myös itseopiskelun, alan aktiivisen seuraamisen, ”musadiggailun”, uteliaisuuden, työkokemuksen sekä loistavien ja lukuisten soittokavereiden ansiota. Varsinkin luovuuden käyttäminen ja oman taiteilijapersoonan löytäminen ovat asioita joihin olen saanut valmiuteni mielestäni enimmäkseen koulutuksen ulkopuolelta.

(Mies, s. 1979, ammattikorkeakoulu, II aste)

4.2 Muusikontyön tulevaisuudesta

Varsinainen osaaminen jaoteltiin kyselyssä kahteen osaan: suoranaiseen musiikilliseen toimintaan liittyviin kysymyksiin ja muihin ammatissa toimimisen taitoihin.

Musiikillisen osaamisen alueelta selkeimmin kasvavina taitoina nousivat esiin esiintymistaitojen asema, musiikillinen moniosaaminen tyylilajien suhteen sekä musiikkiteknologisten taitojen merkitys.

Kuvio 13. Arviot muusikkouden eri puolien muutoksista tulevaisuudessa.

Avovastauksissa muusikkojen monipuolinen osaaminen korostui erityisen selkeästi tulevaisuuden ennakkoinnissa: sanat ”moniosaaminen”, ”monipuolisuus”, ”monitaitoisuus”, ”laaja-alaisuus” olivat mukana kolmanneksessa vastauksista. Toisaalta huippuosaamista arvostetaan muusikoiden mielestä myös tulevaisuudessa. Työelämässä menestyminen vaatii joustavuutta ja sosiaalisia taitoja.

Huippuosaamista, koska taso nousee koko ajan, sekä moniosaamista, sillä muusikon täytyy mieluiten tulevaisuudessa osata sekä säveltää, sanoittaa, soittaa, tuottaa ja äänittää omat kappaleensa ja ennenkaikkea kustantaa kaikki kulut sekä vielä luoda lopullinen tuote itse markkinoiden kuluttajalle.

(Nainen, s. 1984, ammattikorkeakoulu, konservatorio)

Hyvälle soittotaidolle on aina kysyntää. Moniosaaminen kuitenkin lisääntyy ja esiintymis- sekä sosiaaliset- ja markkinointitaidot tulevat myös korostumaan. Substanssi on kuitenkin tärkein asia, jos ei osaa soittaa/laulaa/esiintyä ei ole mitä myydä.

(Mies, s. 1971, ammattikorkeakoulu, konservatorio)

Joustavaa, monitaitoista henkilöä joka pystyy kehittämään musiikin tekemistä tekemällä muusikintuottamisympäristöstä miellyttävän. Instrumenttihallinta korkeassa asemassa. (Mies, s. 1986, ammattikorkeakoulu)

Laaja-alaisuus ehdottoman tärkeää, kontaktiverkostot, yrittäjähenkisyys, omien instrumenttien erittäin hyvä tekninen osaaminen; ns. keskinkertainen muusikkous ei tule riittämään musiikirintamalla. Yhteiskunnallisuus ja älykkään taiteellis-filosofisen keskustelun osaaminen loistaa ainakin ulkopuolelta katsottuna poissaolollaan nykyisessä sibeliusakatemiaisessa (”ammatti”) koulutuksessa. Oman tekemisen reflektoinnin opastusta tarvitaan lisää niille, joita taiteilijoiksi koulutetaan. Yrittäjähenkisyyden trendi ei saisi ajaa taiteen ydinalueiden yli tulevaisuudessakaan. (Mies, s. 1978, muu yliopisto, ammattikorkeakoulu)

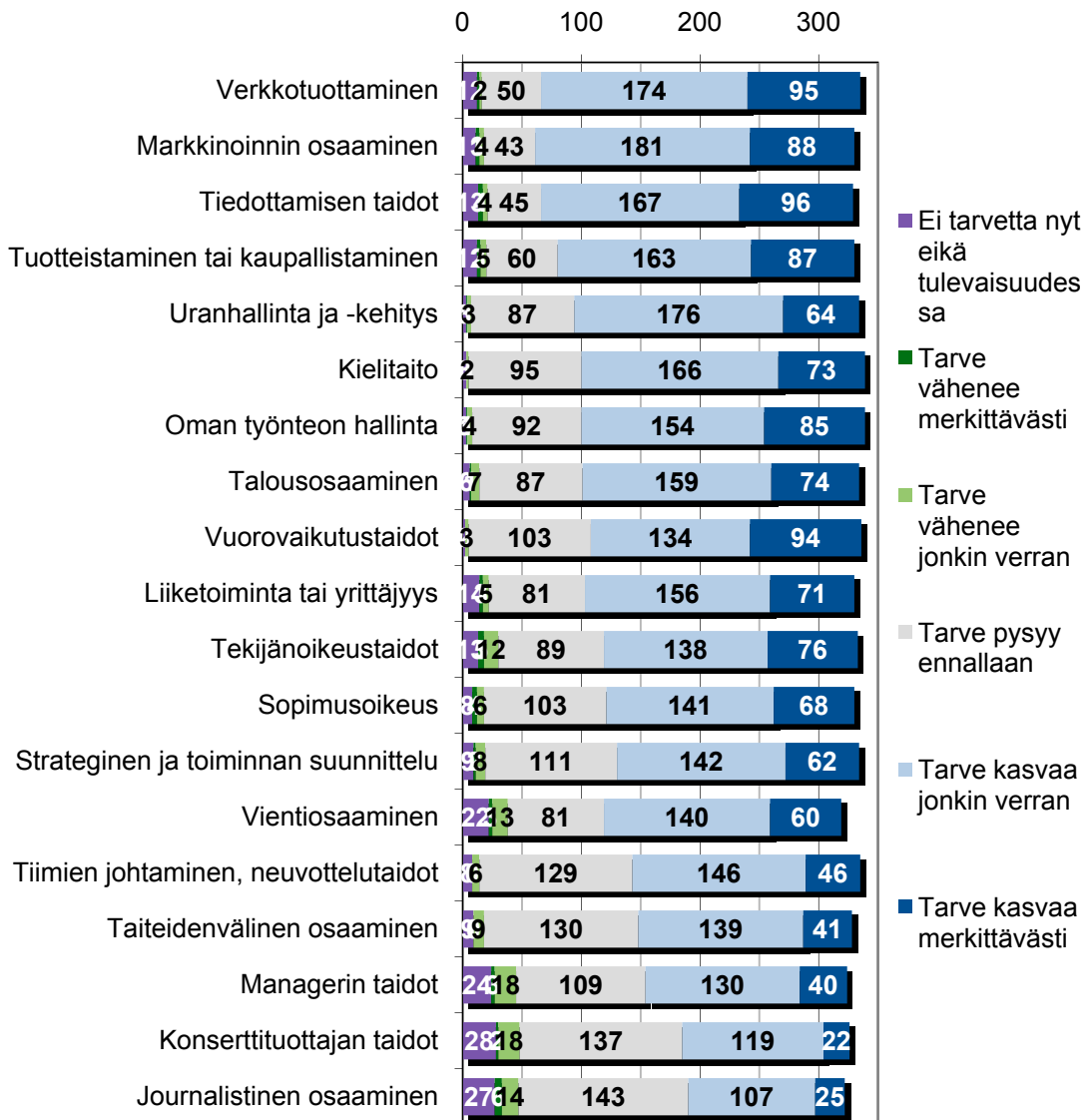
Soittotaidon merkitys ei katoa. Tyyllinen venyminen on suotavaa ja on osattava soittaa tyylistä riippumatta ”oikein”. Teknologisen kehityksen mukana on pysyttävä, kuitenkin täysin siihen uppoamatta. Tietokone ei luo uusia kumouksellisia soittajia, eikä soundeja. Ihmiset luovat. (Mies, s. 1980, ammattikorkeakoulu)

Sosiaalisuus, myyntitaidot ja kokonaispaketti korostuvat. Pelkkä musiikki ei välttämättä enää riitä (paitsi ehkä klassisen musiikin genressä). Rahoituksen ollessa kiven alla arvostetaan sitä että yksi henkilö pystyy hoitaman useamman pestin. Esim. Nykytänsiesityksessä sama henkilö säveltää, soittaa, suunnittelee kaikki äänet ja mikkaa. Tai elokuvamusiikin tekijä myös soittaa kaikki instrumentit, äänittää ja mikkaa. (Nainen, s. 1978, Sibelius-Akatemia)

Tulevaisuudessa rytmimuusikon täytyy hallita suvereenisti kaikki rytmimusiikin tyyllilajit, voidakseen opettaa niitä eteenpäin. Rytmimuusikolla täytyy myös olla runsaasti esiintymiskokemusta erilaisten kokoonpanojen kanssa ja hänen täytyy myös jatkuvasti kerryttää kokemustaan. Tämän lisäksi rytmimuusikon täytyy erikoistua johonkin tiettyyn tyyliin, jossa hän on erityisen hyvä. (Mies, s. 1984, ammattikorkeakoulu, II aste)

4.3 Muu osaaminen

Muun osaamisen suhteen merkittävimpiä kasvavia tarpeita olivat markkinoinnin osaaminen, verkkotuottamisen taidot, tiedottamistaidot, tuotteistaminen/kaupallistaminen, urahallinta, oman työn hallinta, kielitaito, talousosaaminen, liiketoimintaosaaminen sekä vuorovaikutustaidot.

Kuvio 14. Arviot muiden osaamisalueiden tarpeista tulevaisuudessa.

Oikeastaan taiteidenvälinen osaaminen, konserttituottajan taidot, managerointi ja journalistinen osaaminen olivat ainoat vähemmän merkittävät kehittämiskohteet rytmimuusikoilla.

Kielitaito oli merkittävä kehittämisen kohde, vaikka toisaalta monikaan ei kyselyn perusteella tähtää niin voimakkaasti ulkomaisille markkinoille. Mutta toisaalta kansainvälistyminen ja ulkomaan keikat olivat yksi merkittävä kehityskohde.

Koulutusta ajatellen tuollaiset työelämätaidot tulisi nostaa merkittävämpään rooliin – tosin se olisi jostain muusta pois, eli lähinnä instrumenttiopinnoista. Onko sitten tingittävä taiteellisesta tasosta?

Olisin toivonut lisää yrittäjyyteen paneutuvaa opetusta. Muusikon on tärkeää oppia keikkamyyntiä, itsensä markkinoimista, imagon rakentamista, sopimussasioista, managerin työstä, laillisista oikeuksista sekä liittotoiminnasta. Muusikon työn stressaavuudesta (epäsäännöllisyys ja taloudellinen epävarmuus) olisi ollut hyvä kuulla luentoa aikaisessa vaiheessa. Olisin toivonut paljon monipuolisempaa musiikinopetusta (eri tyylilajeja) ja olisi ollut hyvä tutustua eri tapoihin toimia muusikkona. Esim äänittäjänä, tuottajana tai esim sovittajana jo koulussa. Toivoisin että opettajat olisivat ammattitaitoisempia. (Nainen, 1978, konservatorio)

4.4 Taiteen asema tulevaisuudessa

Muusikoilta tiedusteltiin kymmenen eri kysymyksen avulla heidän arvioitaan muusikon ammatin eri alueiden muutoksista ja samalla siitä, kokivatko he nämä osa-alueet enemmänkin uhkina vai mahdollisuuksina.

Musiikin muutoksessa merkittäviä tekijöitä muusikoiden mielestä ovat erityisesti uudet musiikinteon mahdollisuudet esim. tietotekniikan avulla. Samalla myös uusien yleisökontaktien muotoja pidettiin merkittävänä. Koko tietotekniikkakenttää pidettiin suurena mahdollisuutena tulevaisuudessa.

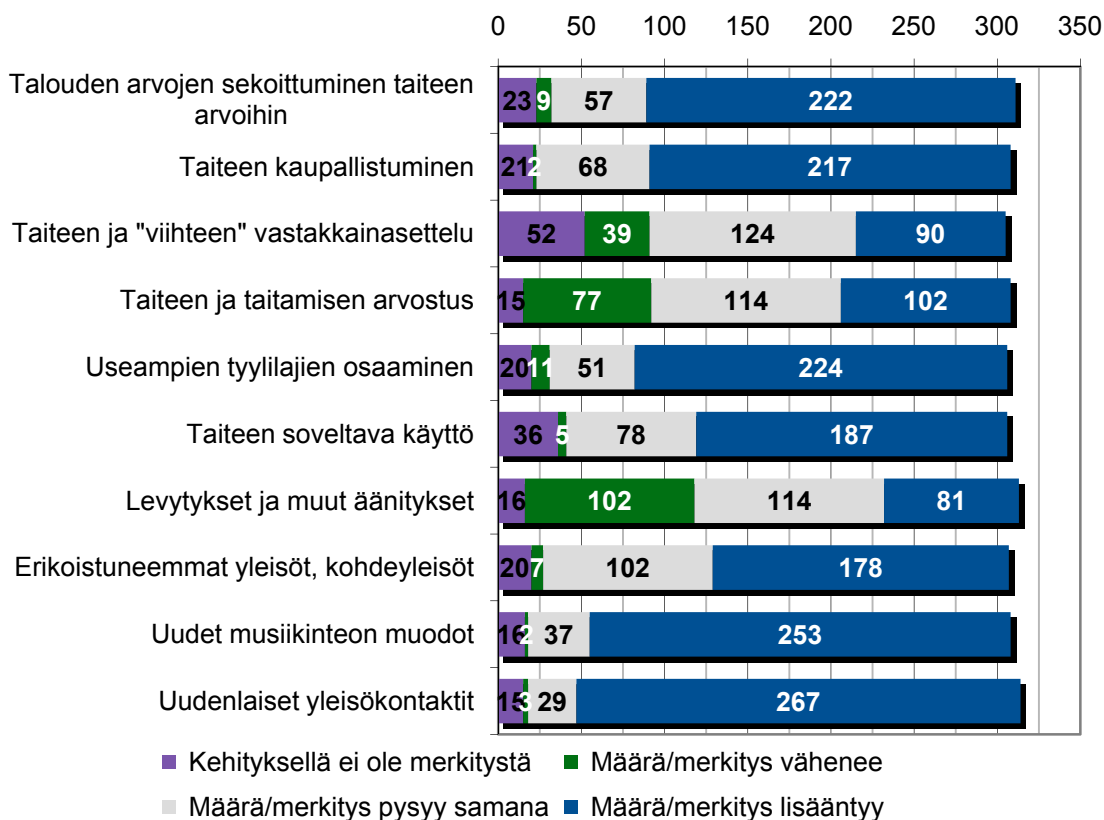
Monipuolista muusikkoutta ja erityisesti monien tyylilajien osaamista pidettiin mahdollisuutena ja näiden merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Myös taiteen soveltava käyttö lisääntyy ja on samalla suuri mahdollisuus jatkossa.

Suurimman osan mielestä kaupallistumisen merkitys kasvaa tulevaisuudessa ja samoin talouden arvot sekoittuvat tulevaisuudessa taiteen arvoihin. Molempia pidettiin suurena uhkatekijänä.

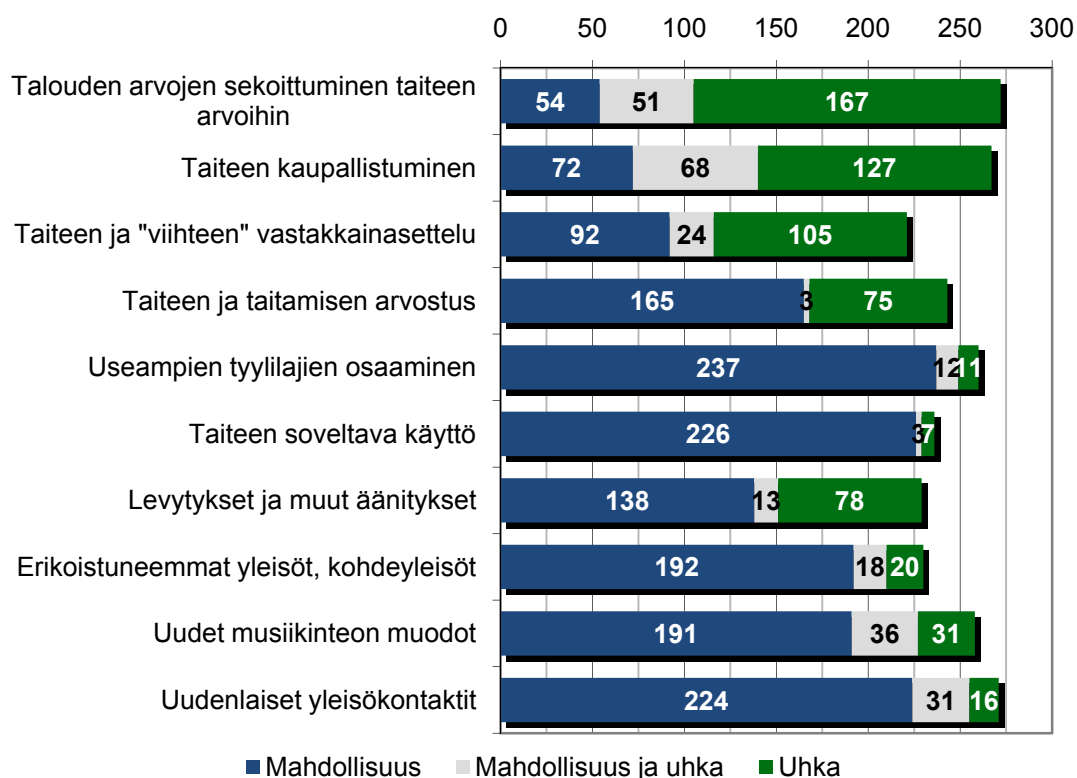
Merkittävimmät asiat, joiden merkitys vähenee tulevaisuudessa, ovat levytysten ja muiden äänitysten asema sekä taiteen ja taitamisen arvostus. Levytysten väheneminen koettiin myös melko suurena uhkana muusikon ammatille. Ääniteteollisuuden ongelmat ovat yleismaailmallisia. Suomessa äänitteiden myynti on laskenut koko 2000-luvun ajan. Kun vuonna vielä vuonna 2003 Musiikkituottajien jäsenet myivät vuodessa yli 8,7 miljoonaa CD:tä, luku oli vuonna 2009 noin 4,8 miljoonaa (Musiikkituottajat 2010a) Digitaalisen musiikin myynti ei ole vielä korvannut tätä fyysisen musiikin myynnin vähennystä, vaikka kuluva vuosi onkin viimeisen tiedon mukaan parantanut asiaa. (Musiikkituottajat 2010b)

Yrittelijäs asenne tulee korostumaan levy-yhtiöiden ja keikkamyyjien jäädessä taka-alalle. Muusikolta vaaditaan moniosaamista, sillä teknologia on jo siihen valmis, mutta suuri osa muusikoista ei niinkään.

(Mies, s. 1969)

Kuvio 15. Arviot muusikon ammatin eri alueiden muutoksista.

Kuvio 16. Arviot muusikon ammatin eri puolista mahdollisuus vai uhka –näkökulmasta.

4.5 Kulttuurin tulevaisuus

Tulevaisuudessa muusikoiden ammattiin vaikuttaa erityisesti teknologinen muutos. Sitä pidetään sekä mahdollisuutena että uhkana, mutta varmana pidettiin sen muutoksen merkittävyyttä. Tekniikan kehitys on viime vuosina ollut hyvin vauhdikasta eikä mitään muutoksen hidastumisen merkkejä ole. Merkittävin kysymys on luonnollisesti musiikin jakelujärjestelmien muutos ja se miten tekijät saisivat korvauksen työstään. Tämä heijastuu myös toiseen kohtaan eli ajatuksiin tekijänoikeuskysymyksistä.

Sosiaalisten taitojen merkitys kasvaa. Monialainen musiikillinen yleissivistys ja monipuolinen soittotaito ovat valtteja nyt ja tulevaisuudessa. Musiikkiteknologian hallitseminen saattaa antaa paremmat lähtökohdat työllistymiseen vastaisuudessa.

(Mies, s. 1983)

Muita merkittäviä asioita ovat tekijänoikeuskysymykset, vaikka osa ajattelee, ettei niillä ole merkitystä.

Suurimpia mahdollisuuksia muusikoiden mielestä antavat monikulttuurisuuden lisääntyminen ja kohdeyleisöjen monimuotoistuminen. Yksilöön kohdistuvia mahdollisuuksia antavat persoonallisuuden merkitys (”hyvä tyyppi”) ja siihen olennaisesti liittyvä henkilökohtaisen vuorovaikutuksen ja kommunikaatiotaitojen asema.

Arvioisin että edellen pätee samat ”säännöt”, eli tavallisille soittajille, jotka ovat ”hyviä tyyppejä” riittää edelleen hommaa. Tietysti hyvät soittajat ovat aina työllistettyjä. Ulkomusiikilliset asiat varmaanki tulevat merkityksellisemmäksi kuin ennen, eli artistia/bändiä tuotteellistetaan.

(Mies, s. 1974)

Avainsana on monitaituruus. Pitää osata soittaa useissa eri tyyllilajeissa, hoitaa myös markkinointia ym. ulkomusiikillista toimintaa, hallita moderni teknologia, tulla toimeen kaikkien kanssa kaikenlaisissa ympäristöissä...

(Mies, s. 1983)

Suurimpana uhkana rytmimuusikon ammatissa koettiin tekijänoikeuskysymysten epävarma tilanne. Tämä heijastaa luonnollisesti myös sitä rytmimuusikoille ominaista piirrettä, että suuri osa muusikoista on myös säveltäjiä tai sanoittajia, joiden tuloista teostokorvaukset ovat merkittävässä asemassa. Luonnollisesti esittäjien gramex-korvaukset ovat myös osalle tärkeä tulonlähde. Huomattava osa vastaajista ajattelee tekijänoikeuskysymysten olevan uhka toimeentulolle.

Sopimukseen ja yrittäjyyteen liittyvät kysymykset ovat aina haasteellisia, ja tekijänoikeuskentän muutokset tulevat todennäköisesti heikentämään tulonmuodostusta.

(Mies, s. 1974)

Toinen suuri uhka tulevaisuuden muusikontoiminnan harjoittamisen kannalta on vastaajien mielestä ulkomusiikillisten taitojen korostuminen: huippuosaamisen rooli muusikon ammatissa vähenee.

Moniosaajuus korostuu, ja yhä useammassa asiassa pitää olla yhtä aikaa hyvä. Huippuosaajien aika alkaa olla ohi kapeaa solistikuntaa lukuun ottamatta.

(Mies, s. 1964)

Monipuolista osaamista. Vain huippuosaamisella ei varmasti tulevaisuudessa pärjää. Luovuus ja tyylietietoisuus on kova juttu!

(Mies, s. 1980)

Ulkonäkö, pukeutuminen ja ulkoinen tyyli, joka on mahdollisimman suosittu potentiaalisen kohderyhmän keskuudessa.

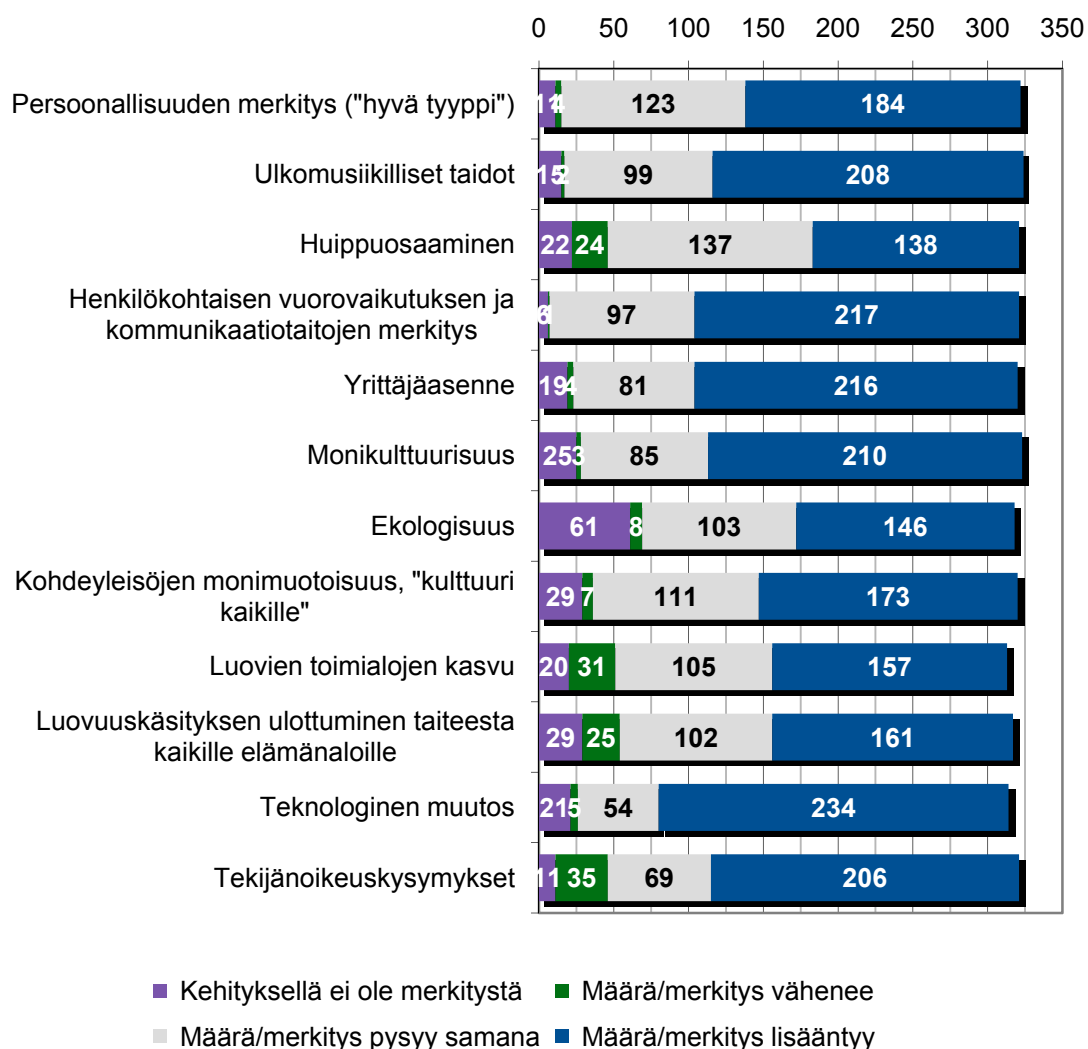
(Mies, s. 1976)

Arvioisin että edellen pätee samat "säännöt", eli tavallisille soittajille, jotka ovat "hyviä tyyppejä" riittää edelleen hommaa. Tietysti hyvät soittajat ovat aina työllistettyjä. Ulkomusiikilliset asiat varmaanki tulevat merkityksellisemmäksi kuin ennen, eli artistia/bändiä tuotteellistetaan.

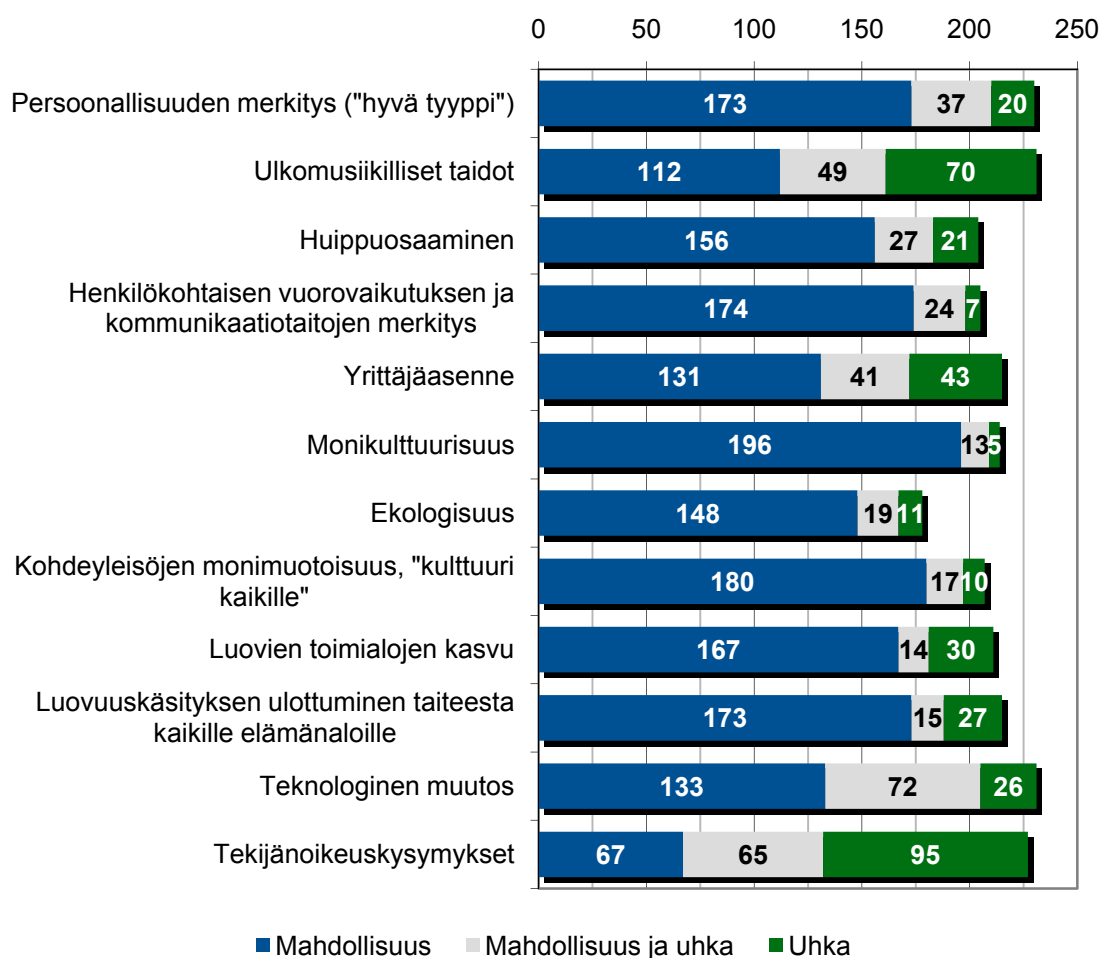
(Mies, s. 1974)

Kolmantena tulevaisuuden uhkakuvana pidettiin yrittäjyyttä. Sen merkitys kasvaa jatkossa vastaajien mielestä, mutta kehitystä ei pidetty välttämättä hyvänä. VAKAn tutkimusraportista ilmenee, että tällä hetkellä noin viidenneksellä muusikoista on oma yritys (Saarela 2010, 18).

Näiden kolmen mainitun uhkakuvan jälkeen suurin osa kyselyssä esitetyistä piirteistä koettiin enemmänkin mahdollisuuksina kuin uhkina, oli kyse sitten persoonallisuuden merkityksestä tai monikulttuurillisuudesta, luovuuskäsityksen laajenemista tai henkilökohtaisten vuorovaikutustaitojen merkityksellisyydestä.

Kuvio 17. Musiikin ulkopuolisten asioiden muutokset tulevaisuudessa.

Kuvio 18. Musiikin ulkopuolisten asioiden muutokset mahdollisuus vai uhka –näkökulmasta.

Tulevaisuuden haasteista selviävät muusikot ovat muusikoiden omien arvioiden perusteella lähes yliluonnolliset taidot omaavia sankareita: he ovat joustavia ja monipuolisia musiikillisesti ja myös muilta taidoiltaan – sosiaalisesti, teknologisesti – päteviä kohtaamaan tulevaisuuden.

LÄHTEET

- Arpo, Robert ja Oesch, Pekka (2006): Kansanmusiikin ammattilaiset. Taloudellinen tilanne ja toimintaympäristö. Taiteen keskustoimikunta. Tutkimusyksikön julkaisuja n:o 30. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Dahlström, Fabian (1982): Sibelius-Akatemia 1882-1982. Sibelius-Akatemian julkaisuja 1. Helsinki: Sibelius-Akatemia.
- Hanhijoki, Ilpo, Kantola, Seppo, Karikorpi, Mervi, Katajisto, Jukka, Kimari, Matti, Savioja, Hannele (2004): Koulutus ja työvoiman kysyntä 2015. Helsinki: Opetushallitus.
- Hanhijoki, Ilpo & al (2009). Koulutus ja työvoiman kysyntä 2020. Tulevaisuuden työpaikat – osaajia tarvitaan. Helsinki: Opetushallitus.
- Holvas, Jakke ja Vähämäki, Jussi (2005): Odotustila. Pamfletti uudesta työstä. Helsinki: Teos.
- Häme, Olli (1949): Rytmin voittokulku – kirja tanssimusiikista. Helsinki: Fazer.
- Ilmonen, Kari (2003): Soittajille soppaa. Helsinki: Like Kustannus.
- Karhunen, Paula (2005): Musiikin koulutuksesta työelämään. Kyselytutkimus toisen asteen ja ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneista. Tilastotietoa taiteesta nro 35. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Kurkela, Vesa (2004): Rytmimusiikki ja akatemia - katsaus kevyen musiikin yliopistotutkimukseen. Musiikin Suunta 4/2004, s. 64-72.
- Liukko, Seija-Anneli (1996): Rytmimusiikin opetus Suomen musiikkioppilaitoksessa lukuvuonna 1994-1995. Sibelius-Akatemia. Musiikkikasvatuksen koulutusohjelman tutkielma.
- Luopajarvi, Timo (2001): Rehtorin katsaus. Stadian vuosikertomus 2000. S. 8-9. Helsinki: Stadia.
- Melakoski, Erkki (toim.) (1970): Rytmimusiikki. Helsinki: Otava.
- Metropolia (2010). Pop/jazz-musiikki: Muusikko.
<http://www.metropolia.fi/haku/koulutustarjonta-kevat-2010-nuoret-kulttuuri/popjazz-musiikki-muusikko/> Haettu 12.10.2010.
- Musiikinopetustoimikunnan mietintö. Komiteamietintö 139, 1974. Helsinki.
- Musiikkialan ammatillisen koulutuksen työryhmän muistio (2002). Opetusministeriön työryhmien muistioita 38: 2002. Helsinki.
- Musiikkialan perustutkinto, muusikko, musiikkiteknologi, pianonviritäjä 2010. (2010). Opetushallitus.
- Musiikkituottajat (2010a). Äänitteiden vuosimyynti <http://ifpi.fi/tilastot/vuosimyynti> Haettu 20.9.2010

Musiikkituottajat (2010b). 27.8.2010 ÄKT:n nimi muuttuu - Äänitemyynti kääntyi nousuun <http://ifpi.fi/uutiset/arkisto/akt-n%20nimi%20muuttuu%20-%20aanitemyynti%20kaantyi%20nousuun> Haettu 20.9.2010.

Pohjannoro, Ulla & Pesonen, Mirka (2009): Orkesterimuusikot ja orkestereiden toimintaympäristöt 2008. Musiikkialan toimintaympäristöt ja osaamistarve – Toive, osaraportti 4. Helsinki.

Populaari- ja kansanmusiikin maisterikoulutus. Tampereen yliopisto.
<https://www10.uta.fi/opas/opintoKokonaisuus.htm?rid=2589&lang=fi&uiLang=fi&lvv=2009>
Haettu 12.10.2010.

Rautiainen, Tarja (2001): Pop, protesti, laulu. Korkean ja matalan murroksia 1960-luvun suomalaisessa musiikissa. Tampere: Tampere University Press.

Rytmimusiikki 2010 -visio (2005)

Saarela, Annamajja (2010): Tutkimusraportti 3.6.2010. Valtakunnallinen klubi ja aluekieruehanke VAKA

Sibelius-Akatemia (2010): Opinto-opas 2010-2011. Opetussuunnitelmat. Helsinki: Sibelius-Akatemia.

Taidekasvatuksen ja kulttuurialan koulutuksen tila Suomessa (2010). Opetus- ja kulttuuriministeriön politiikka-analyysjä 2010:1.

1 LIITE

Kyselykaavake

Kysely muusikoille

VAKA – Valtakunnallinen klubi- ja aluekiertuehanke, Suomen muusikkojen liitto ry.

Musiikkialan toimintaympäristön muutokset ja niiden vaikutus osaamistarpeisiin - Toive- selvityshanke, Sibelius-Akatemia.

Kysely on osoitettu muusikoille. Vastaamiseen kuluu aikaa enintään 20 min.

Avoimien vastauskenttien pituutta ei ole määritetty. Teksti tallentuu, vaikka se ei näkyisi kokonaan vastauskentässä.

Vastatessanne huomioikaa, että tauot vastaamisessa voivat verkkoyhteyksien ongelmien vuoksi johtaa tietojen katoamiseen. Mikäli vastaamisessa on pidempi tauko, kannattaa keskeyttää kysely, jolloin vastaukset tallentuvat. Keskeytyksiä voi olla useampikin. Ohjelma ilmoittaa sivun ja tunnukset, jossa vastaamista voi jatkaa. Tiedot kannattaa lähettää omaan sähköpostiosoitteeseen - joissakin tapauksissa tunnukset näkyvät vain saadussa sähköpostiviestissä.

Voitte myös tulostaa lomakkeen ja täyttää sen käsin. Palautusosoite on:
 Sibelius-Akatemia/Mirka Pesonen, PL 86, 00251 Helsinki.

Du kan också svara på svenska!

Vastatkaa mahdollisimman pian, kuitenkin viimeistään **perjantaina 5.3.2010**.

Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Yksittäiset muusikot eivät ole tunnistettavissa raporteissa.

Lisätietoja lomakkeen täyttämisessä tai tutkimuksesta saa Annamaija Saarelalta, annamaijasa@gmail.com, puh. 050 307 6095 ja/tai Hannu Tolvaselta, hannu.tolvanen@siba.fi, puh. 050 568 0584

I TAUSTATIEDOT

Voit vastata kyselyyn myös nimettömänä.

Yhteystietolomake

Nimi

Kansalaisuus

Asuinpaikan postinumero

2) Sukupuoli

Valitse

3) Syntymävuosi

Valitse

4) Soittamasi instrumentti / instrumentit / laulu

5) Milloin aloitit ammattimuusikkona?

Valitse

6) Koulutustausta

Kerro koulutustaustastasi. Jos olet opiskellut sekä valmistunut oppilaitoksesta, rastita molemmat vaihtoehdot. Voit myös valita useamman vaihtoehdon.

Opiskelu

☐ Sibelius-Akatemia
☐ Muu yliopisto
☐ Ammattikorkeakoulu
☐ Konservatorio (vanha konservatoriotutkinto)
☐ II aste (nykyinen II asteen tutkinto)
☐ Puolustusvoimien sotilasmusiikkikoulu
☐ Ulkomainen musiikkialan oppilaitos, mikä?
☐ Jokin muu oppilaitos, mikä?
☐ Ei musiikkialan koulutusta

Tutkinto

☐ Sibelius-Akatemia
☐ Muu yliopisto
☐ Ammattikorkeakoulu
☐ Konservatorio (vanha konservatoriotutkinto)
☐ II aste (nykyinen II asteen tutkinto)
☐ Puolustusvoimien sotilasmusiikkikoulu
☐ Ulkomainen musiikkialan oppilaitos, mikä?
☐ Jokin muu oppilaitos, mikä?

Keskeytä

Seuraava -->

Palauta alkuperäiset

II MUSIIKILLINEN TOIMINTA

7) Kuinka monessa kokoonpanossa soitat/laulat säännöllisesti?

Jos esiinnyt sooloartistina, laske se mukaan yhtenä kokoonpanona.

- ☐ 1-3 kokoonpanossa
☐ 4-7 kokoonpanossa
☐ > 7 kokoonpanossa

8) Yhtyeen/ yhtyeiden tyyllilaji(t). Voit valita useamman tyyllilajin.

- ☐ Tanssi / viihde / iskelmä
☐ Pop / rock
☐ Jazz
☐ Klassinen / nykymusiikki
☐ Kansanmusiikki
☐ Elektroninen / konemusiikki
☐ Lastenmusiikki
☐ Muu, mikä?

9) Soittaako yhtye(et) pääasiassa omaa tuotantoa vai muiden teoksia?

- ☐ Omaa tuotantoa reilusti alle puolet
☐ Omaa tuotantoa noin puolet
☐ Omaa tuotantoa reilusti yli puolet

10) Myykö ohjelmatoimisto(t) sinun / yhtyeesi esiintymisiä?

- ☐ Ei
☐ Kyllä, 1 ohjelmatoimisto
☐ Kyllä, 2-3 ohjelmatoimistoa
☐ Kyllä, 4-5 ohjelmatoimistoa
☐ Kyllä, enemmän kuin 5 ohjelmatoimistoa

11) Myyttekö myös itse esiintymisiä? Miten keikkamyynä jakautuu oman myynnin ja ohjelmatoimisto(je)n myynnin välillä?

- ☐ En / emme myy itse
☐ Itse myytyjä on reilusti alle puolet
☐ Itse myytyjä on noin puolet
☐ Itse myytyjä on reilusti yli puolet

12) Millaisissa paikoissa esiinnytte? Arvioi seuraavien esiintymispaikkojen tärkeyttä musiikillisen toimintanne taloudellisesta näkökulmasta.

	Ei ollenkaan tärkeä	Jokseenkin tärkeä	Erittäin tärkeä
Klubit	☐	☐	☐
Konserttitalot	☐	☐	☐
Festivaalit	☐	☐	☐
Tanssipakat	☐	☐	☐
Laivat	☐	☐	☐
Kirkko	☐	☐	☐
Teatterit	☐	☐	☐
Yritystapahtumat	☐	☐	☐
Jokin muu	☐	☐	☐

13) Jos vastasit aiemmassa kysymyksessä kohtaan "jokin muu", tarkenna millaisesta esiintymispaikasta on kyse.

14) Keskimääräinen oma palkkiosi (brutto, eli ennen veroja) per esiintyminen

- ☐ < 100 €
- ☐ 101-200 €
- ☐ 201-300 €
- ☐ > 300 €

15) Esiintymistilaisuuudet

Vastatkaa numeroina ilman välilyöntiä tai välimerkkejä.

Arvioi esiintymistesi määrä per vuosi

16) Onko esiintymistilaisuuksia mielestäsi tarpeeksi?

- ☐ Ei
- ☐ Kyllä
- ☐ En osaa sanoa

17) Onko sinulla / yhteelläsi kansainvälistä toimintaa?

- ☐ Ei
- ☐ Kyllä, millaista?

III MUUSIKON TYÖ JA TULONMUODOSTUS

18) Arvioi musiikillisen toimintasi tärkeys tulonmuodostuksen kannalta.

	Erittäin tärkeä	Tärkeä	Jokseenkin tärkeä	Vähän tärkeä	Ei ollenkaan tärkeä
Muusikko (soittaja / laulaja)	☐	☐	☐	☐	☐
Säveltäjä / sanoittaja / sovittaja	☐	☐	☐	☐	☐
Äänittäjä / tuottaja	☐	☐	☐	☐	☐
Tapahtumatuottaja	☐	☐	☐	☐	☐
Manageri / keikkamyyjä	☐	☐	☐	☐	☐
Ääni- ja/tai valotekniikka	☐	☐	☐	☐	☐
Opetustyö	☐	☐	☐	☐	☐
Jokin muu	☐	☐	☐	☐	☐

19) Pääasiallinen tulonlähdeesi

- ☐ Freelance-muusikko
- ☐ Yhtye, kuukausipalkka
- ☐ Toimi VOS-orkesterissa (valtionosuutta saava orkesteri)
- ☐ Sotilassoittokunta
- ☐ Opetus
- ☐ Apuraha
- ☐ Muu päätyö, mikä?

20) Tulonmuodostus (vuotena 2008)

Jos toimit ainoastaan yrittäjänä, siirry kohtaan IV MUSIIKKIALAN YRITTÄJYYS, kysymys 22 (seuraavalla sivulla).

Vastatkaa numeroina ilman välilyöntiä tai välimerkkejä.

Kokonaisbruttotulot euroissa verokortilla

Työnantajien määrä (verotustietojen mukaan)

21) Saitko apurahaa vuonna 2008?

- ☐ En
- ☐ Kyllä, mistä?

Keskeytä

IV MUSIIKKIALAN YRITTÄJYYS

Jos toimit musiikkialan yrittäjänä, ole hyvä ja vastaa myös seuraaviin kysymyksiin.

Jos et toimi musiikkialalla yrittäjänä, siirry kohtaan V TOIMINNAN HAASTEET TÄLLÄ HETKELLÄ JA TULEVAISUUDESSA, kysymys 29.

22) Miksi olet lähtenyt yrittäjäksi?

23) Millä vuosikymmenellä olet aloittanut yrittäjänä?

Jos olet mukana monessa yrityksessä, vastaa seuraaviin kysymyksiin pääyrityksesi näkökulmasta.

24) Kerro yrityksesi omistajuudesta.

- ☐ Yritys on oma.
- ☐ Yritys on yhtyeen yhteinen.
- ☐ Yrityksessä on omistajuus järjestetty jotenkin muuten. Miten?

25) Mikä on yrityksen toimiala? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- ☐ Keikkamyynti
- ☐ Levy-yhtiö
- ☐ Kustannustoiminta
- ☐ Jokin muu, mikä?

26) Yrityksen yritysmuoto

- ☐ Toiminimi
- ☐ Osakeyhtiö (Oy)
- ☐ Avoin yhtiö (Ay)
- ☐ Kommandiittiyhtiö (Ky)
- ☐ Osuuskunta

27) Mikä oli yrityksesi liikevaihto vuonna 2008?

- ☐ Alle 10 000 €
- ☐ 10 000 - 15 000 €
- ☐ 15 001 - 20 000 €
- ☐ 20 001 - 30 000 €
- ☐ 30 001 - 50 000 €
- ☐ 50 001 - 100 000 €
- ☐ yli 100 000 €

28) Kuinka suuri osa muusikon toiminnastasi on kyseisessä yrityksessä?

- ☐ 1 - 20 %
- ☐ 21 - 50 %
- ☐ 51 - 80 %
- ☐ 81 - 100 %

V TOIMINNAN HAASTEET TÄLLÄ HETKELLÄ JA TULEVAISUUDESSA

29) Arvioi tyytyväisyyttäsi tämän hetkiseen ammatilliseen toimintaasi. Perustele vastauksiasi valikon oikealla puolella oleviin tekstikenttiin.

Jos jokin kohta ei liity tämän hetkiseen musiikilliseen toimintaasi, jätä kohta tyhjäksi.

	Erittäin tyytymätön	Jokseenkin tyytymätön	Ei tyytyväinen, eikä tyytymätön	Jokseenkin tyytyväinen	Erittäin tyytyväinen	
Tulojen määrä musiikillisesta toiminnasta	☐	☐	☐	☐	☐	
Keikkojen maantieteellinen jakautuma	☐	☐	☐	☐	☐	
Keikkamyynti	☐	☐	☐	☐	☐	
Suhde ohjelmatoimistoon	☐	☐	☐	☐	☐	
Suhde levy-yhtiöön	☐	☐	☐	☐	☐	
Alan kontaktit	☐	☐	☐	☐	☐	
Oma taiteellinen osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	
Muu oma osaaminen (kuten yrittäjyys, markkinointi, sopimuskäytännöt)	☐	☐	☐	☐	☐	
Kansainvälistyminen, keikat ulkomailla	☐	☐	☐	☐	☐	

30) Ovatko edellä mainitut haasteet muuttuneet oman urasi aikana? Jos ovat, niin miten?

31) Arvioi mitkä mainituista toiminnan osa-alueista tulevat olemaan sinulle suurimpia haasteita tulevaisuudessa. Valitse korkeintaan 5 kohtaa.

☐ Tulojen määrä musiikillisesta toiminnasta

☐ Keikkojen maantieteellinen jakautuma

☐ Keikkamyynti

☐ Suhde ohjelmatoimistoon

☐ Suhde levy-yhtiöön

☐ Alan kontaktit

☐ Oma taiteellinen osaaminen

☐ Muu oma osaaminen (kuten yrittäjyys, markkinointi, sopimuskäytännöt)

☐ Kansainvälistyminen, keikat ulkomailla

☐ Jokin muu, mikä?

32) Miksi näet että valitsemasi on/ovat sinulle erityisiä haasteita tulevaisuudessa?

Keskeytä

<-- Edellinen Seuraava --> Palauta alkuperäiset

35) Mihin suuntaan arvioit seuraavien taiteellisten ja yleisösuhteeseen liittyvien asioiden kehittyvät seuraavan 10 vuoden aikana oman yhtyeesi tai solistisen urasi näkökulmasta?

Merkitse lisäksi, koetko ilmiöt mahdollisuuksina tai uhkina (voit valita molemmat vaihtoehdot).

	Määrä/merkitys vähenee	Määrä/merkitys pysyy samana	Määrä/merkitys lisääntyy	Kehityksellä ei ole merkitystä	Mahdollisuus	Uhka
Talouden arvojen sekoittuminen taiteen arvoihin	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen kaupallistuminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
"Taiteen" ja "viihteen" vastakkainasettelu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen ja taitamisen arvostus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Useampien tyyli- ja laajuuksien osaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Taiteen soveltava käyttö (esim. terveys- ja sosiaalitoimissa)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Levytykset ja muut äänitykset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erikoistuneemmat yleisöt, kohdeyleisöt	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uudet musiikintyömuodot (esim. erilaisten tietoteknisten apukeinojen käyttö, verkossa toimiminen jne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Uudenlaiset yleisökontaktit (esim. sosiaalinen media: Facebook, MySpace ym.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐

36) Millaisiksi arvioit seuraavien yleisten kulttuuristen ilmiöiden vaikutuksen tulevaisuudessa muusikkojen kannalta?

Merkitse lisäksi, koetko ilmiöt mahdollisuuksina tai uhkina (voit valita molemmat vaihtoehdot).

	Määrä/merkitys vähenee	Määrä/merkitys pysyy samana	Määrä/merkitys lisääntyy	Kehityksellä ei ole merkitystä	Mahdollisuus	Uhka
Persoonallisuuden merkitys ("hyvä tyyppi")	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkomusiikilliset taidot	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Huippuosaaminen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Henkilökohtaisen vuorovaikutuksen ja kommunikaatiotaitojen merkitys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yrittäjäasenne	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Monikulttuurisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ekologisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kohdeyleisöjen monimuotoisuus, "kulttuuri kaikille"	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovien toimialojen kasvu	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Luovuuskäsityksen ulottuminen taiteesta kaikille elämäntilanteille	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Teknologinen muutos	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tekijänoikeuskysymykset	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Arvioi koulutuksen asemaa nyt ja tulevaisuudessa.

37) Onko saamasi musiikkikoulutus ollut riittävää?

- ☐ Ei
- ☐ Kyllä

38) Jos vastasit aiempaan kysymykseen ei, kerro mitä puutteita koulutuksessasi on ollut.

39) Arvioi millaisia muusikon ominaisuuksia tarvitaan tulevaisuudessa?

40) Koetko että täydennyskoulutuksesta olisi hyötyä ammatillisessa toiminnassasi? Millaisesta täydennyskoulutuksesta olisi kyse?

41) Kuvaile todennäköisiä tai mahdollisia muutoksia muusikontyössäsi seuraavan 10 vuoden aikana. Miten mahdolliset muutokset tulevat vaikuttamaan työhösi?

Keskeytä

<-- Edellinen

Lähetä

Palauta alkuperäiset

